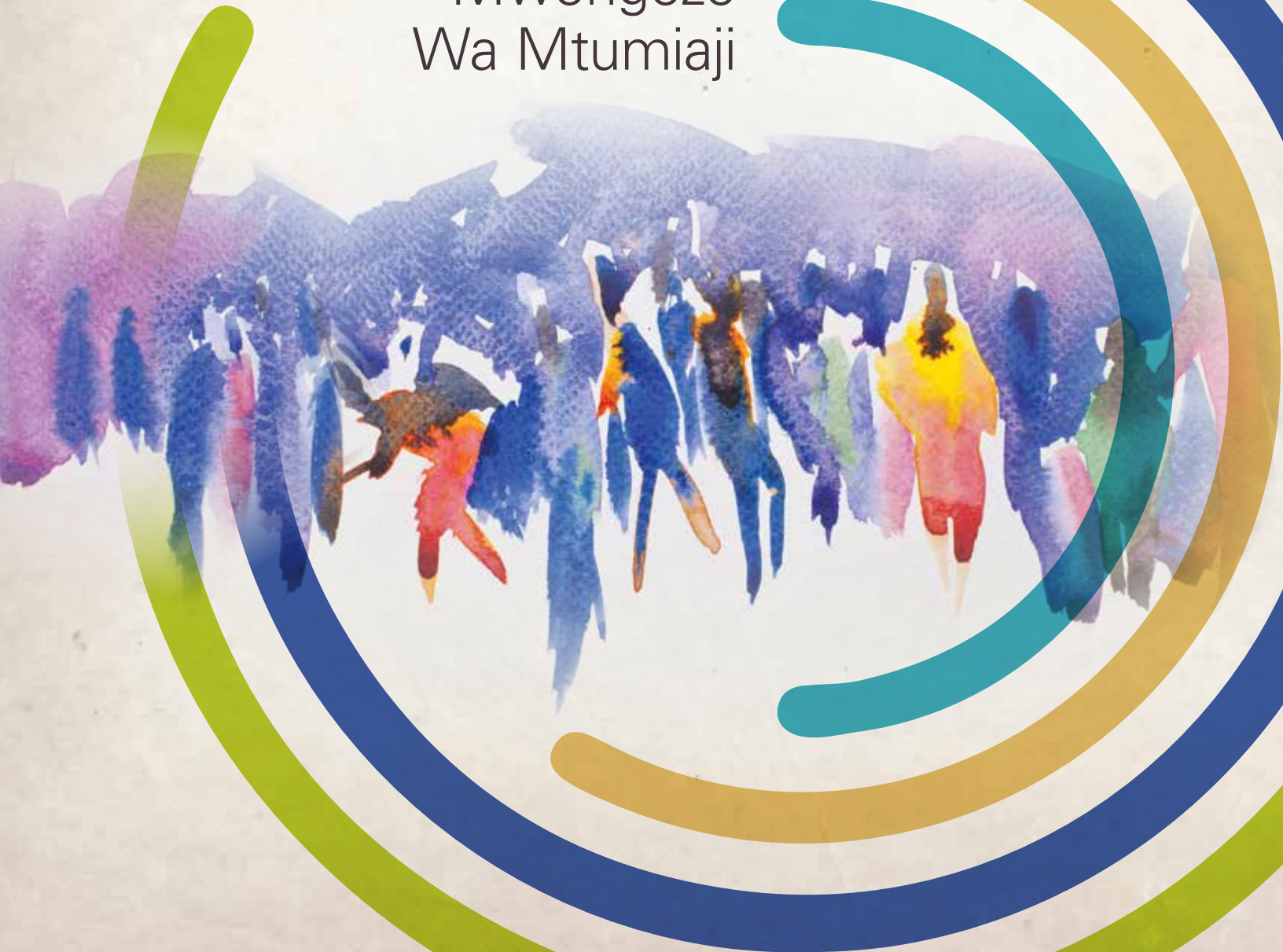

Refugee
SELF-RELIANCE
Initiative

KIELEZO CHA KUJITEGEMEA

Toleo la 2.0:
Mwongozo
Wa Mtumiaji

Refugee SELF-RELIANCE Initiative

Mathibitisho

Kielezo cha Kujitegemea kilitengenezwa kwa pamoja na wanachama wa Mpango wa Wakimbizi Kujitegemea (www.refugeeselfreliance.org), na uongozi kutoka RefugeePoint na Tume ya Wakimbizi ya Wanawake. Waandishi msingi walikuwa Kellie Leeson (mshauri, RSRI), Dale Buscher (Tume ya Wakimbizi ya Wanawake) na Amy Slaughter (RefugePoint). Vyanzo vya msingi vilivyotolewa vinajumuisha Zana ya Kupima Kujitegemea iliyoundwa na RefugeePoint na Kielezo cha Ustawi na Marekebisho kilichoundwa na Tume ya Wakimbizi ya Wanawake. Shukrani za pekee ziwaendee Dk. Lindsay Stark na Ilana Seff kwa mwongozo na ushauri wao wa kitaalamu katika mchakato mzima wa kuunda na kujaribu zana hii.

Shukrani za pekee pia ziwaendee mashirika na wafanyakazi wa maeneo manne ya majaribio kwa maoni yenye thamani sana yaliyotolewa, hasa Reilly Ross, Ahmad Hiyari (Baraza la Wakimbizi la Denmark/Jordan), Galo Quizanga Zambrano, Adriana Monar, Oswaldo Aguilar, Manuel Pozo (HIAS/Ecuador), Paul Karanja, Walter Gitau (RefugePoint/Kenya), Maria Angelica Montesinos na Alejandra Macias (Asylum Access/Mexico). Matoleo ya awali ya Kielezo cha Kujitegemea yaliwasilishwa kwa maoni katika warsha ya Kituo cha Mafunzo ya Wakimbizi cha Oxford cha 2017 "Maisha, Kujitegemea, na 'Mjasirimali Mkimbizi': Kufikiria Upya Wakimbizi Kujitegemea" pamoja na mshirika wa Mpango wa Wakimbizi Kujitegemea wa 2019 unaofanyika Amman, Jordan. Hatimaye, tunawashukuru wachangiaji wengi katika uundaji wa zana hii kupitia marudio yake mengi, haswa: William Axinn (Chuo Kikuu cha Michigan), Ziad Ayoubi (UNHCR), Prem Bhandari (Chuo Kikuu cha Michigan), Stefanie Barratt (Samuel Hall), Theresa Beltramo (UNHCR), Christina Boehm (Baraza la Wakimbizi la Denmark), Jacob Bonyo (RefugePoint), Sasha Chanoff (RefugePoint), Frank Chege (Mercy Corps), Nell Compennolle (Chuo Kikuu cha Michigan), Jaime Costigan (Kamati ya Kimataifa ya Uokoaji), Khadra Elmi (Huduma ya Pamoja ya Uwekaji wasifu wa IDP), Christine Forster (Mercy Corps), Lori Fried (Trickle Up), Walter Gitau (RefugePoint), Alisha Guffey (Idara ya Jimbo la Marekani/PRM), Erica Harper (Taasisi ya Asia Magharibi-Afrika Kaskazini), Janet Heisey (Trickle Up), Alison Hemberger (Mercy Corps), Paul Karanja (RefugePoint), Patience Kiara (Sekretarieti ya Mifumo ya Kudumu ya Mkoa), Shezane Kirubi (Sekretarieti ya Mifumo ya Kudumu ya Mkoa), John Lakeman (Baraza la Wakimbizi la Denmark), George Lehner (RefugePoint), Nassim Majidi (Samuel Hall), Ned Meerdink (RefugePoint), Karene Melloul (Ushirikiano wa Suluhu), Sasha Muench (Mercy Corps), Elizabeth Mukami (Kamati ya Kimataifa ya Uokoaji), Sophia Mungai (Danish Refugee Council), Ly Nguyen (Shirika la Ikea), Robert Nyambaka (UNHCR), Tendayi Nyanhete (Trickle Up), Rebecca Gathu Nyokabi (RefugePoint), Naohiko Omata (Kituo cha Mafunzo ya Wakimbizi, Chuo Kikuu cha Oxford), George Oduor (UNHCR), Katherine Perkins (US State Dept/PRM), Patrick Poulin (Kamati ya Kimataifa ya Uokoaji), Simar Singh (RefugePoint), Roger Swartz (RefugePoint), and Pauline Vidal (Samuel Hall).

Ukiwa na maswali, tafadhali wasiliana na betterlivesnow@refugepoint.org.

Kielezo cha Kujitegemea kimeidhinishwa na RefugeePoint na Tume ya Wakimbizi ya Wanawake chini ya Leseni ya Kimataifa ya Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0.

YALIYOMO

MAELEZO	3
Historia ya Kielezo cha Kujitegemea	4
Madhumuni ya SRI	5
Mbinu	6
Maendeleo ya SRI (2017)	6
Majaribio ya SRI (2018-19)	6
Awamu ya Uzinduzi kwa Hadhira Iliyozuiliwa (2019-20)	8
Matumizi ya SRI	8
Umati Unaolengwa	8
Mtumiaji Anayekusudiwa	8
Jukwaa la Ukusanyaji wa Data	9
Marudio	9
MWONGOZO WA JUMLA: KUENDESHA ZANA	10
Kuanza	11
Mafunzo	14
Usiri na Njia za Rufaa	14
Orodha ya Ukaguzi ya Maandalizi	14
KIELEZO CHA KUJITEGEMEA: SEHEMU YA 1 HADI 4	16
Sehemu ya 1: Maelezo ya Wasifu	17
Sehemu ya 2: Mwongozo Maalum wa Kikoa	19
Maswali ya Kuchunguza	19
Kikoa cha 1: Makazi	21
Kikoa cha 1a: Utoshelevu wa Makazi	21
Kikoa cha 1b: Kodi	22
Kikoa cha 2: Chakula	23
Kikoa cha 3: Elimu	25
Kikoa cha 4: Huduma ya afya	26
Kikoa cha 5: Hali ya Afya	31
Kikoa cha 6: Usalama	33

Jedwali la Yaliyomo (mwendelezo)

Kikoa cha 7: Ajira	35
Kikoa cha 8: Rasilimali	40
Kikoa cha 9: Msaada	43
Kikoa cha 10: Deni	45
Kikoa cha 11: Akiba	46
Kikoa cha 12: Mtaji wa Jamii	47
Kikoa cha 12a: Mtaji wa Kijamii wa Kifedha	47
Kikoa cha 12b: Mtaji wa Kijamii wa Uhusiano	48
Sehemu ya 3: Maswali Wazi	50
Sehemu ya 4: Tathmini ya Mhojaji	51
ALAMA	53
MAZOEZI	54
Matukio ya Mazoezi	55
Kushiriki na Kikundi	55
Kushiriki katika Jozi na “Polisi wa Uchunguzi	55
Kupima Maarifa	56
RASILIMALI ZA ZIADA	56
VIAMBATISHO	57
Kiambatisho A: Kigezo cha Kuweka Alama	58
Kiambatisho B: Matukio ya Mazoezi	60
Kiambatisho C: Alama ya Matukio ya Mazoezi	64

MAELEZO

Historia ya Kielezo cha Kujitegemea	4
Madhumuni ya SRI	5
Mbinu	6
Matumizi ya SRI	8

Historia ya Kielezo cha Kujitegemea

Kwa kutambua hitaji la kusaidia wakimbizi ili kufikia viwango bora vya maisha huku wakisubiri suluhisho za kudumu, pamoja na hitaji la kupima athari za pamoja za mipango na huduma zote za misaada katika maisha ya wakimbizi, RefugePoint na Tume ya Wakimbizi ya Wanawake (WRC) ziliungana mapema 2016 kuanza kuchunguza masuala haya.

Walibainisha kuwa hakukuwa na viwango vilivyowekwa vya kupima maendeleo ya kaya za wakimbizi kuelekea kujitegemea na ukosefu wa ushahidi kulingana na kile kinachojumuishwa katika mpango bora wa kujitegemea. Kwa kutambua mapungufu haya, mnamo Juni 2016, RefugePoint na WRC walifanya mkutano wa kimataifa wa Jumuiya ya Mazoezi (CoP) ya mashirika yanayovutiwa na/au yanayoshughulikia upangaji na upimaji wa wakimbizi kujitegemea. Tangu wakati huo CoP hii imekua katika juhudi kubwa zaidi - Mpango wa Wakimbizi Kujitegemea (RSRI). RSRI imejengwa karibu na mikakati mitatu ya kuimarisha ili kufikia malengo yake, ikiwemo upangaji, kupima, na utetezi, kwa lengo la kujenga msingi wa ushahidi kwa ajili ya upangaji madhubuti, na kukuza mikakati yenye mafanikio ya wakimbizi kujitegemea miongoni mwa watoa maamuzi na watoaji majibu wakuu. RSRI imejitolea kufanya kazi ili kubadilisha msukumo wa sasa wa dhana ya wakimbizi kujitegemea, ikiwemo kupitia Mkataba wa Kimataifa wa Wakimbizi na Ajenda ya 2030 ya Maendeleo Endelevu, katika hatua madhubuti za kuwawezesha wakimbizi kuishi katika hali ya kujitegemea yenye heshima bila kuchelewa. Kazi hii

imejengwa kwa msingi wa sheria ya kimataifa ya wakimbizi, Mkataba wa 1951 wa Hali ya Wakimbizi na Itifaki yake ya 1967. Hati hizi zinaratibu haki msingi ya kutafuta kimbilio, pamoja na haki nyingine za wakimbizi ikiwemo kupata huduma za kimsingi na uwezo wa kutafuta kazi yenye faida ambayo inapaswa kutoa msaada wa majibu yote ya wakimbizi.

Wakiongozwa na RefugePoint na WRC, CoP ilifanya wito wa kila robo mwaka wa kupanga zana na kushiriki mafunzo kuhusu njia za vitendo kuelekea kuwezesha wakimbizi kukidhi mahitaji yao muhimu kwa njia endelevu katika makazi yao ya muda au ya kudumu.

Hii ilifuatiwa na warsha ya ana kwa ana iliyofanyika Nairobi Machi 2017, ambayo ilileta pamoja washiriki 25 kutoka mashirika 15, ikiwemo: Baraza la Wakimbizi la Denmark, Shirika la IKEA, Kamati ya Kimataifa ya Uokoaji, Huduma ya Pamoja ya Uwekaji wasifu wa IDP, Mercy Corps, Kituo cha Mafunzo ya Wakimbizi cha Oxford, RefugePoint, Sekretarieti ya Mifumo ya Kudumu ya Mkoa, Samuel Hall, Muungano wa Suluhisho, Trickle Up,

UNHCR, Idara ya Jimbo la Marekani/PRM, Taasisi ya Asia Magharibi na Afrika Kaskazini, na WRC.

Warsha ya Nairobi ililenga kujenga mbinu shirikishi na ufahamu wa pamoja wa wakimbizi kujitegemea. Washiriki walijadiliana na hatimaye wakakubaliana kuhusu ufafanuzi wa kujitegemea, kanuni za upangaji na kipimo cha wakimbizi kujitegemea, na viko vya tathmini muhimu za kupima kujitegemea.

Ufafanuzi uliopitishwa na washiriki wa warsha ni toleo lililobadilishwa kidogo la lililojumuishwa katika [Kijitabu cha UNHCR cha 2005 kuhusu Kujitegemea](#) unaojulikana kama:

Kujitegemea:

Uwezo wa kijamii na kiuchumi wa mtu binafsi, kaya au jamii kukidhi mahitaji yake muhimu kwa namna endelevu.

Washiriki walihisi kabisa kwamba mazingatio ya "kijamii" yanapaswa kuwa sehemu ya ufafanuzi na kipimo cha kujitegemea, ikichunguza masuala mapana zaidi ya ustawi zaidi ya uhuru wa kiuchumi.

Baada ya warsha hiyo, RefugePoint na WRC waliunganisha michango na kuandaa viashiraji vya zana ya kupima, vinavyojulikana sasa kama Kielezo cha Kujitegemea (SRI).

Madhumuni ya SRI

SRI iliundwa kufuatilia maendeleo ya familia ya wakimbizi kuelekea kujitegemea.

Kwa hivyo, inatazamwa kama usaidizi wa upangaji, katika kiwango cha kesi (kuboresha msaada kwa watu binafsi na kaya), na katika kiwango cha mpango ili kufahamisha na kuboresha muundo wa mpango. Inaweza kuwa muhimu katika kulenga/kukagua wateja kwa msaada, na pia kufuatilia maendeleo yao baada ya muda, na uwezekano wa kusaidia wateja "wanaohitimu" wanaowajibika kutokana na msaada wakati hauhitajiki tena. SRI inaweza kusaidia aina zote za upangaji, iwe lengo ni uingiliaji kati wa sekta, kama vile huduma za afya au riziki, au wigo mpana wa huduma. Kwa vile SRI inakusudiwa kufuatilia maendeleo au ukosefu baada ya muda, inaweza kusaidia mashirika katika kuweka kipaumbele huduma na rufaa katika nyanja hizo ambapo maendeleo ni ya polepole au hayapo.

Zaidi ya kufuatilia matokeo kwa watu binafsi na kaya, SRI inaweza kusaidia katika ufuatiliaji wa kiwango cha mpango ili kutambua vyema athari ya pamoja ya usaidizi na huduma zote zinazotolewa kwa kaya. Iwapo mahitaji mengi ya mteja yanashughulikiwa na wakala mmoja, SRI inaweza kuonyesha ufanisi wa mipango hiyo, ambayo inaweza kuarifu maamuzi ya usimamizi. Ikiwa badala yake msaada unatolewa kupitia mtandao wa watoa huduma wengi, inaweza kuonyesha ufanisi wa pamoja wa mtandao huo, ambao unaweza kuhimiza

uratibu zaidi kati ya watoa huduma wa ndani. Ni muhimu kutambua kwamba, katika hali nyingi, SRI inaweza kutumika kama kijalizo cha zana za ufuatiliaji wa kina wa sekta mahususi. SRI inaweza pia kuwa muhimu kwa wafadhili kupima vyema ufanisi wa mipango zilizopo au mkusanyiko wa mipango wanayofadhili. Inaweza pia kuashiria mapungufu yanayohitaji rasilimali za ziada. Hatimaye, data iliyojumlishwa kutoka kwa SRI katika miktadha anuwai inaweza kuwa muhimu katika kugundua mienendo na kutoa ulinganisho kati ya idadi ya watu, maeneo na ufanisi husika wa aina tofauti za upangaji katika kusababisha kujitegemea.

Mbinu

Maendeleo ya SRI (2017)

Katika hatua ya kwanza ya maendeleo ya SRI, RefugePoint na WRC ziliunganisha michango kutoka kwa warsha ya Mazoezi ya Jumuiya ya Kujitegemea mnamo Machi 2017, ikafanya mahojiano na wataalam wa muundo wa uchunguzi na ukusanyaji wa data, ikakagua zana zilizopo zinazohusiana na kujitegemea, na ikarejelea viwango vilivyowekwa kulingana na sekta. Wakati wa kutengeneza seti ya kwanza ya viashiraji vya SRI, timu ilizingatia kwa kiasi kikubwa mafunzo kutoka kwa uundaji na utekelezaji wa Zana ya Kupima Kujitegemea ya RefugePoint na uundaji na majaribio ya Kielezo cha Ustawi na Marekebisha ya WRC. Viashiraji vya rasimu vilishirikiwa na washirika wa CoP mnamo Julai 2017, pembejeo ikaunganishwa, na rasimu ya kwanza ya Kielezo cha Kujitegemea (SRI) iliundwa. Hii ilifuatiwa na majaribio ya awali, mahojiano na vikundi lengwa na wataalamu kutoka RefugePoint/Kenya na

Mercy Corps/Jordan na wakimbizi katika maeneo yote. SRI iliwasilishwa kwa maoni katika warsha ya Kituo cha Mafunzo ya Wakimbizi cha Oxford cha 2017 "Maisha, Kujitegemea, na 'Mjasirimali Mkimbizi': Kutafakari upya Wakimbizi Kujitegemea".

Majaribio ya SRI (2018-19)

Wakati wa awamu ya majaribio, RefugePoint, WRC, pamoja na washauri wa kitaaluma walirekebisha SRI kwa ajili ya ufahamu bora kupitia mchakato wa kujifunza unaorudiwa na Asylum Access, Baraza la Wakimbizi la Denmark na Mercy Corps, na RefugePoint huko Mexico, Jordan na Kenya mtawalia. Wafanyikazi waliochaguliwa kutoka kwa kila shirika walishiriki katika mafunzo ya siku 2-3 kuhusu jinsi ya kutumia zana. Wafanyakazi walipewa jukumu la kusimamia zana hiyo kwa wateja wakiwa na malengo mawili akilini: (1) kutoa maoni ya jumla kuhusu zana na urahisi wa matumizi, na (2) kufanya majaribio mbalimbali ya kutegemewa kama ilivyoagizwa. Hasa, timu zilipewa maagizo ya kutekeleza aina tatu msingi za majaribio ya kutegemewa: majaribio ya kujaribu tena, kutegemewa kati ya wakadiraji, na kutegemewa ndani ya kaya. Kupitia mchakato huu kila shirika lilishiriki maoni kuhusu zana na uzoefu wao wa kusimamia SRI. Data inayotokana na majaribio ya kutegemewa ilichanganuliwa, kwa lengo la kutathmini utegemezi kwa kila kikoa na zana kwa ukamilifu. Timu ya wasomi ilitumia wiki moja katika kila kituo ikijaribu zana kwenye uwanja mara kwa mara na, kwa kushauriana na uongozi wa RP na WRC, kufanya mabadiliko na marekebisha kama inavyohitajika. Ili kuboresha uhalali na utegemezi wa jumla wa zana, vikoa fulani viliongezwa na kufutwa hatimaye, kauli za maswali zilibadilishwa na vipengee fulani vya majibu vilibadilishwa.

Utegemeaji

ni kipengele muhimu cha zana yoyote muhimu

Utegemezi wa Zana

Utegemezi, au kiwango ambacho zana hutoa matokeo thabiti, ni kipengele muhimu cha zana yoyote muhimu. Kwa hakika, zana zitategemewa kulingana na mambo kadhaa, ikiwemo mhojiwa, wakati wa siku ambapo chombo kilisimamiwa, na hali ya mhojiwa. Kwa zana za kukusanya maelezo katika kiwango cha kaya, zana ya kutegemewa inapaswa pia kutoa majibu thabiti kwa wanakaya wote. Kuhakikisha utegemezi wa zana ni muhimu sana kwa moja ambayo inakusudiwa kutumika katika vipindi vingi, kutathmini mabadiliko katika hali za wahojiwa baada ya muda. Ikiwa zana si ya kutegemewa, mtumiaji wa zana hiyo hawezi kuwa na uhakika kama mabadiliko ya majibu kutoka hatua moja hadi nyingine yanaashiria mabadiliko halisi kwa mhojiwa au ni kitendaji tu cha na zankutotegemewa. Kwa hivyo, kupima na kuthibitisha utegemezi wa SRI ilikuwa sehemu msingi ya maendeleo yake, na aina tatu za utegemezi zilitathminiwa:

Utegemezi wa kujaribiwa upya: Kiwango ambacho zana hutoa matokeo sawa kwa mhojiwa sawa na mhojaji yuleyule, na muda mdogo kati ya mahojiano. Utegemezi wa kujaribiwa upya unaweza kujaribiwa kwa kufanya mahojiano na mhojiwa mara mbili, katika muda wa kama dakika tano kati ya mahojiano.

Utegemezi kati ya wakadiriaji: Kiwango ambacho zana hutoa matokeo sawa kwa mhojiwa sawa yuleyule, kwa, wahojiwa wote. Utegemezi kati ya wakadiriaji unaweza kujaribiwa kwa kuwa na wahojaji wawili tofauti wahoji mtu mmoja, mmoja baada ya mwingine.

Utegemezi ndani ya kaya: Kiwango ambacho zana ya kiwango cha kaya hutoa matokeo sawa kwa watu wawili ndani ya kaya moja, wakati wa wanahojiwa na mhojaji mmoja. Utegemezi ndani ya kaya kunaweza kujaribiwa kwa kuwa na mhojaji mmoja ahoji wanakaya wawili, mmoja baada ya mwingine.

Uthabiti wa ndani: Uthabiti wa ndani unarejelea “kiasi ambacho vitu vyote katika jaribio hupima dhana au muundo sawa” (Tavakol & Dennick, 2011). Cronbach’s alpha ni kipimo cha kawaida cha takwimu cha uthabiti wa ndani. Inaweza kuchukua thamani kutoka 0 hadi 1, huku thamani za juu zinaonyesha uthabiti zaidi wa ndani.

Chanzo: Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Kuleta maana ya Cronbach’s alpha. Jarida la Kimataifa la Elimu ya Matibabu, 2, 53

Awamu ya Uzinduzi kwa Hadhira Iliyozuiliwa (2019-20)

Kuanzia Agosti 2019 hadi Machi 2020, SRI ilipatikana kwa toleo chache na washirika waliochaguliwa ili kutekeleza malengo yaliyofafanuliwa vyema ya kujifunza yanayolenga kutathmini uthabiti na uhalali wa ndani wa zana na pia kuunda kielelezo kinachofaa cha alama ya zana. Wakati wa awamu ya Uzinduzi kwa Hadhira Iliyozuiliwa, majaribio ya ziada ya uhalali na tathmini ya uthabiti wa ndani yalifanywa na kaya 183 za wakimbizi nchini Kenya na Meksiko. Data kutoka kwa kaya hizi pia ilichanganuliwa ili kufahamisha maendeleo ya utaratibu wa alama ya mwisho ya SRI. Hatimaye maoni ya washirika kuhusu michanganyiko mbalimbali ya mwongozo wa watumiaji pekee, mafunzo ya mbali, na ana kwa ana-yaliyoendeshwa nchini Ecuador (HIAS), Meksiko (Asylum Access), Jordan (Baraza la Wakimbizi la Denmark na Mercy Corps), na Kenya (RefugePoint) - yalitumika kuboresha michakato ya mafunzo na kuboresha mwongozo huu wa mtumiaji. SRI pia iliwasilishwa kwa maoni katika mkutano wa Mpango wa Wakimbizi Kujitegemea wa 2019 uliofanyika Amman, Jordan.

Matumizi ya SRI

Umati Unaolengwa

SRI iliundwa haswa kwa ajili ya matumizi ya idadi ya wakimbizi walio mijini na wasio kwenye kambi katika nchi au maeneo ya kwanza ya kimbilio. Ingawa haijaribiwa, inaweza pia kuwa muhimu

kwa watu wengine waliohamishwa, ikiwemo kambi iliyohamishwa, ndani au wakimbizi wa vijijini, wahamiaji wa kiuchumi, na uwezekano wa hata raia wasio wakimbizi wa nchi husika. Inaweza pia kujaribiwa na wakimbizi waliopewa makazi mapya au waliorudishwa makwao. Kwa kuzingatia mkazo wa kufuatilia maendeleo baada ya muda, SRI haifikiriwi kutumiwa na watu wanaopita (k.m. wakimbizi wanaopita kwa muda mfupi kupitia vituo vya usafiri wakielekea kwingine). Badala yake, inatazamiwa kutumiwa na idadi ya watu ambayo ni dhabiti kulingana na eneo lao, iwe wana makazi halali au la. Inaeleweka kuwa SRI inaweza kosa kufaa matumizi katika kila hali na kwamba kunaweza kuwa na nyakati ambapo haifai kupima maendeleo katika kiwango cha kaya.

Mtumiaji Anayekusudiwa

SRI ni "chanzo huria" na inaweza kutumiwa na mtu yeyote. Imetolewa chini ya leseni ya Creative Commons, ambayo inaruhusu mtu yeyote kutumia zana hiyo kwa madhumuni yasiyo ya kibiashara na inahitaji watumiaji kusifu chanzo. Watoa huduma wanaosaidia wakimbizi wasio kambini kwa msaada wa aina yoyote (k.m. riziki, pesa taslimu, chakula, huduma za afya, ulinzi wa watoto, usimamizi wa kesi, n.k.) wanatarajiwa kupata SRI kuwa ya manufaa zaidi. Watoa huduma hawa wanaweza kujumuisha NGO, mashirika ya serikali na serikali. Ndani ya mashirika haya, inategemewa kuwa wasimamizi wa kesi, maafisa wa mradi au wataalamu wa M&E watapewa jukumu la kusimamia SRI kwa wateja.

Inatarajiwa kwamba mashirika yanayotumia SRI yatawapima wateja katika viko vyote vya tathmini, bila kujali lengo lao mahususi la mradi au sekta. Katika njia hii, SRI inaweza kuhimiza uratibu wa karibu kati ya huduma za hisani, maendeleo, ngazi ya chini na za serikali ili kuhakikisha msaada kamili kwa kaya za wakimbizi. Hata kwa mashirika yanayotoa usaidizi mahususi kwa sekta (k.m. ulinzi wa mtoto pekee), kuna uwezekano wa kupata mtazamo wa jumla wa hali ya kaya unaotolewa na SRI kuwa ya manufaa katika kurekebisha huduma zao na maswali hayahitaji ujuzi maalum wa kiufundi kujibiwa. Kama ilivyobainishwa hapa juu, wafadhili na watafiti wanaweza pia kupata SRI kuwa ya manufaa.

Ingawa SRI inaweza kutumika na mtu yeyote, watumiaji wanahimizwa kukagua kabisa Mwongozo wa Mtumiaji na kuingia katika makubaliano rahisi ya mshirika na RSRI ili kupokea mafunzo yoyote yanayopatikana, kufaidika na sasisho zinapotolewa, kushiriki katika jumuiya ya watumiaji, na pia kukuza mafunzo ya kimataifa kupitia ukusanyaji na uchanganuzi wa data.

Mwongozo huu wa mtumiaji umeundwa ili kuwaongoza watumiaji, kama wewe, kupitia mchakato wa kusimamia SRI.

Jukwaa la Ukusanyaji wa Data

Kwa sasa, SRI inapatikana katika

majukwaa ya kukusanya data ya CommCare na Kobo. RSRI itaendelea kuchunguza upatikanaji unaoongezeka wa SRI katika majukwaa ya ziada ya ukusanyaji wa data katika siku zijazo.

Marudio

Inatarajiwa kuwa SRI itasimamiwa na wateja sawa kila baada ya

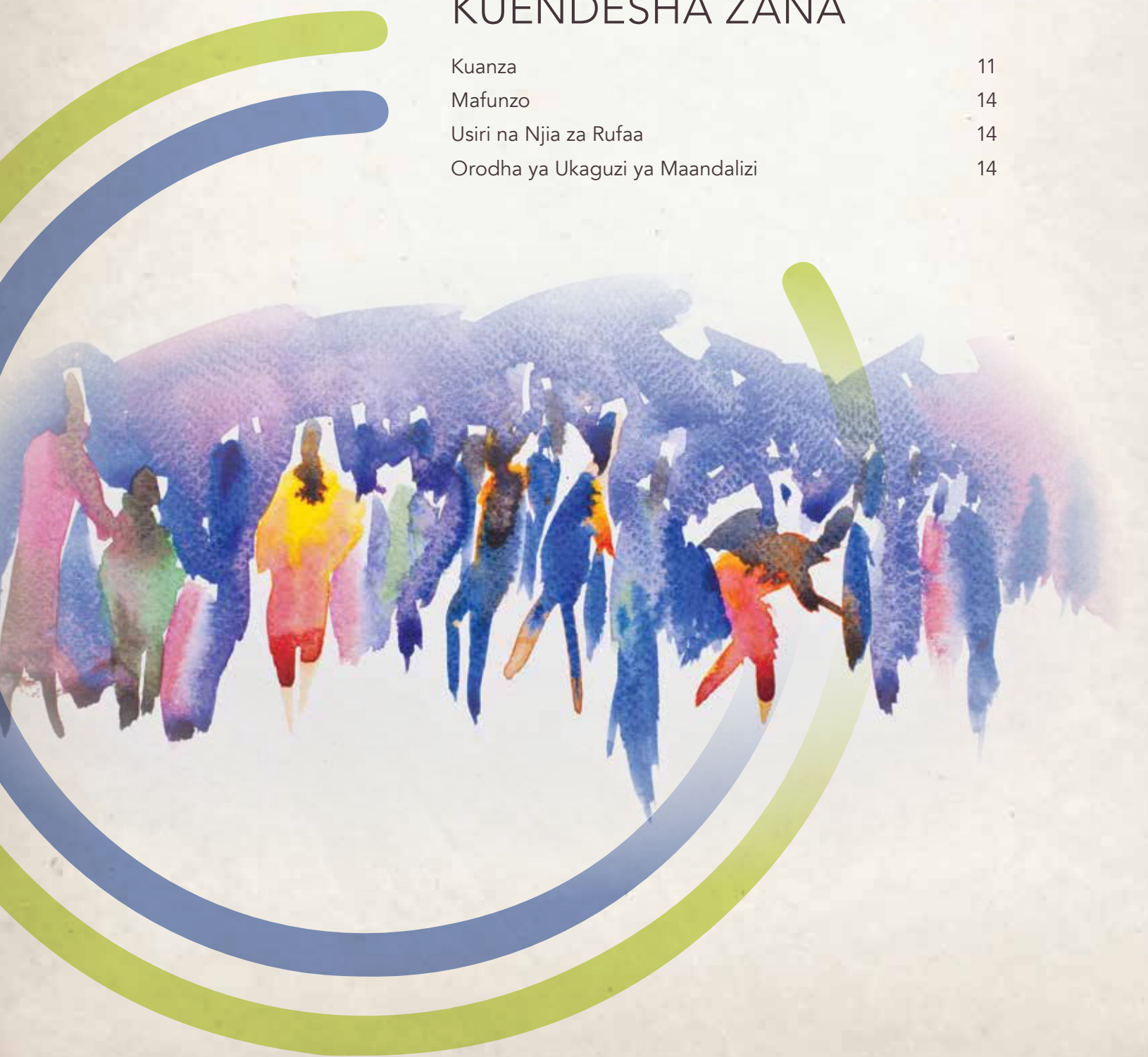
miezi 3 au 6 katika muda wanaopokea huduma au msaada. Ufadhili wa hisani kwa kawaida ni wa muda mfupi kwa hivyo ikiwa ufadhili utaisha kabla mteja hajafikia kujitegemea, shirika linahimizwa kuendelea kutafuta njia ya ufuatiliaji wa mteja ili iunganishwe katika mpango mwingine au kupitia vyanzo vingine. Kwa kuongeza, ikiwa wateja "wamehitimu" kutoka kwa msaada, shirika linahimizwa kuendelea kufuatilia kaya kwa kutumia SRI kwa muda baada ya msaada kuisha ili kuhakikisha matokeo endelevu ya kujitegemea, kwa kuzingatia udhaifu wa hali za wakimbizi. Vipindi vya muda na marudio ya ufuatiliaji yanaweza bila shaka kurekebishwa na mtumiaji.

MWONGOZO WA JUMLA:

KUENDESHA ZANA

Kuanza	11
Mafunzo	14
Usiri na Njia za Rufaa	14
Orodha ya Ukaguzi ya Maandalizi	14

Kuanza

SRI haijaundwa kutekelezwa kama kidadisi ili kusoma neno moja na kurekodi tu majibu ya mteja (yaani kujitathmini). Badala yake, ni zana ya kukusaidia wewe, mtumiaji, katika kufanya tathmini ya kufundisha ya hali ya kaya katika vikoa. Inatoa fursa ya kuwa na mazungumzo na familia ya wakimbizi na kujifunza zaidi kuhusu hali zao ili kujulisha mpango jinsi itakavyoshughulikia. Ili kusimamia zana hii, utatumia mchanganyiko wa majadiliano na wateja, uchunguzi wa moja kwa moja (wakati wa ziara ya nyumbani ikiwa moja itafanyika), ujuzi wa hali ya ndani, na ujuzi wowote wa awali wa hali ya kaya, ili kufikia tathmini.

Mbinu ya mazungumzo ambayo inapaswa kuchukuliwa wakati wa kusimamia zana hii inaweza pia kutumika kukuza maelewano na kaya na kuanzisha uhusiano wa awali kati ya watendaji na wateja wapya. Wahojiwa hawapaswi tu kuuliza maswali moja kwa moja na kurekodi jibu la kwanza lililotolewa na wanaotoa majibu. Chaguo za majibu kwa vikoa vingi katika zana hii

zinaweza tu kutofautishwa baada ya kukusanya maelezo kuhusu vipengele vingi ndani ya kikoa fulani. **Hupaswi kumsomea anayejibu chaguo za majibu. Kuwa na maelezo ya kutosha kuhusu kaya ili kuchagua kipengee sahihi cha jibu kutahitaji mhojiwa awezeshe mazungumzo ya kwenda nyuma na mbele na anayejibu ambayo yanaweza kuambatana na maswali kadhaa ya uchunguzi.**

Kaya

Kaya ni kitengo kinachojumuisha mtu mmoja au zaidi, ambao wanaweza kuwa na uhusiano au la, wanaoishi ndani ya muundo wa makazi sawa.

Kufafanua Kaya

Zana hii inapaswa kutekelezwa katika *kiwango cha kaya*. Kaya ni kitengo kinachojumuisha mtu mmoja au zaidi, ambao wanaweza kuwa na uhusiano au la, wanaoishi ndani ya muundo wa makazi sawa. Wanakaya hushiriki utunzaji wa nyumba na mipango ya kula na kuna uwezekano wa kumchukulia mwanakaya mmoja (mwanamume au mwanamke) kuwa mkuu wa kaya (ingawa si lazima kwako kumtambua mwanakaya huyu ni nani).

Kaya inaweza kujumuisha sehemu za familia au zaidi ya familia moja ya inayofanyizwa na baba. Kwa mfano, familia inaweza kujumuisha:

- Mtu mzima wa kiume, mke wake, watoto wao wawili, na mama na baba wa mke
- Mtu mzima wa kike, mume wake, mtoto wake wa kiume kutoka kwa uhusiano wa awali, na binti wa kaka yake
- Mtu mzima wa kike, mtoto wake na dada yake
- Mtu mzima wa kiume, mke wake, binti mkwe wake, na wajukuu wake wawili
- Ndugu mkubwa wa umri wowote anayejali wadogo wake
- Wenzi wa jinsia moja wakiwa na au bila watoto
- Mtu asiyekuwa na mwenzi anayeishi peke yake

Watu wanaoishi katika makao sawa lakini hawashiriki mipango ya makazi (k.m., hawadhibiti vyanzo vyao vya chakula au mapato pamoja) hawapaswi kuchukuliwa kama kaya moja. Badala yake, wanapaswa kuhojiwa kama kaya mbili tofauti.

Kumbuka: Ufafanuzi huu wa kaya umetolewa kutoka kwa itifaki ya kawaida katika *Demografia na Utafiti. Tafadhali angalia: ICF ya Kitaifa (2012) Sampuli ya Utafiti wa Demografia na Afya na Mwongozo wa Orodha ya Kaya*. PIMA DHS. Calverton, Maryland, Marekani: ICF ya Kitaifa

Zingatia yafuatayo unapotambulisha SRI kwa kaya kwa mara ya kwanza:

1. Kulingana na uhusiano wako na mhojiwa na itifaki ya shirika lako, unaweza kumpigia simu mhojiwa kabla ya muda ili kupanga mahojiano.
2. Kabla ya kuuliza kama mhojiwa yuko tayari kujibu maswali ya SRI, hakikisha unajitambulisha, unatambulisha zana na madhumuni ya ziara yako.
3. Mhakikishie mhojiwa kwamba maelezo yote yanayoshirikiwa yatawekwa kuwa siri kabisa ndani ya shirika, isipokuwa kama mhojiwa ametoa ruhusa wazi vinginevyo, na haitatambuliwa kama data ya umma.¹

Kuchagua Wahojiwa Wakuu

Wakati wa kuchagua mhojiwa mkuu, kumbuka kuwa zaidi ya mtu mmoja anaweza kuhusika katika mazungumzo; uamuzi wako wa kumhoji mwanakaya mmoja inaweza kutegemea kama unafanya ziara ya nyumbani au ofisini na kama unaamini au la kuhoji zaidi ya mtu mmoja kunaweza kusababisha migogoro. Juhudi zinapaswa kufanywa ili kuchagua kama mhojiwa mkuu wa wanakaya anayejua zaidi kuhusu hali ya sasa ya kaya. Mtu huyu (au watu) kwa kawaida atakuwa mtu mzima na kuna uwezekano, lakini si mara zote, kuwa atakuwa anayeshughulikia fedha za kaya. Ingawa ni juu ya shirika lako kuamua ni nani anafaa kuchaguliwa

kwa mahojiano, ni muhimu kuweka kipaumbele katika kuchagua wahojiwa sawa ndani ya kaya kwa ajili ya mahojiano yote ya ufuatiliaji. Kwa kuhoji mhojiwa mmoja kila wakati, unaweza kusesitiza kwa ujasiri zaidi kwamba mabadiliko katika majibu yanaonyesha mabadiliko katika hali ya kaya badala ya mabadiliko ya mhojiwa. Kumbuka kuwa hali zinaweza kuzuia mhojiwa wa awali asipatikane kwa ziara za ufuatiliaji; katika hali hiyo, hakikisha kudokeza katika zana ambayo mhojiwa mkuu amebadilisha wakati wa kufanya ufuatiliaji. Hatimaye, unaweza kukutana na kaya ambayo watu wawili (kama vile mume na mke) wanataka kuhojiwa pamoja. Katika hali kama hiyo, wahimize wahojiwa wawili waafikiane kuhusu majibu wanapotofautiana, na uwe makini na mada nyeti na uhakikishe usalama na utoe faraja kwa wahojiwa iwapo hawatakubaliana au maelezo nyeti kufichuliwa.

Jukwaa la Ukusanyaji wa Data

Mara nyingi, SRI itasimamiwa kupitia kifaa cha mkononi kwa kutumia jukwaa la kuingiza data. Tunapendekeza sana utumie majukwaa ya kukusanya data ili ukusanye data kwani yanaweza kukokotoa kiotomatiki alama za mwisho na mahususi za kiko mahojiano yanapokamilika. SRI kwa sasa inapatikana katika CommCare na Kobo, lakini mipango ya kupanua upatikanaji wa jukwaa la kuingiza data inaendelea.

Tumia majukwaa ya ukusanyaji wa data

¹ Kulingana na mazoea bora ya kimaadili, pia mfahamisha mhojiwa kuwa ana haki ya kutoshiriki katika mahojiano wakati wowote au kuruka maswali kama anavyopendelea bila adhabu.

Kuna sehemu kuu nne katika SRI; **Sehemu ya 1** hukusanya maelezo msingi ya wasifu na muundo wa kaya; **Sehemu ya 2** hujumuisha maeneo ya kujitegemea; **Sehemu ya 3** inajumuisha maswali machache wazi kwa mhojiwa na, hatimaye; **Sehemu ya 4** hutoa nafasi kwa mhojiwa kushiriki mawazo kuhusu hali ya kaya uwezo wa kaya kujitegemea.

Mafunzo

Tafadhali wasiliana na timu ya SRI katika :

betterlivesnow@refugepoint.org

na utoe anwani ya barua pepe ili kupokea mwongozo wa mafunzo mapya na kujua kuhusu fursa zozote za mafunzo zinazopatikana.

Usiri na Njia za Rufaa

Matumizi ya SRI yanapaswa kudhibitiwa na itifaki za shirika kuhusu usiri. Ikitokea kwamba itifaki hizi hazipo, tafadhali fuata itifaki za usiri za UNHCR, ambazo zinaweza kupatikana katika:

<https://www.unhcr.org/en-us/data.html>.

Matumizi ya zana hii na kaya za wakimbizi yanaweza kukuarifu kuhusu mahitaji mbalimbali ambayo hayajatimizwa yanayowakabili wateja wako. Ili kuhakikisha usimamizi wa kimaadili wa zana hii, inashauriwa sana kuwa shirika lako liwe na njia za rufaa zilizothibitishwa, za kutegemewa, na zinazofaa kwa ajili ya huduma zifuatazo: msaada wa chakula, ufikiaji au usaidizi wa elimu, msaada wa afya, usaidizi wa kisaikolojia, masuala yanayohusu ulinzi, na mahitaji ya kisheria inapowezekana.

Orodha ya Ukaguzi ya Maandalizi

Kabla ya kuanza kusimamia SRI kwa wateja, timu yako inashauriwa ikague orodha ifuatayo na kuhakikisha kuwa vipengele vyote vimeshughulikiwa.

✓ Kukubaliana kuhusu Ufafanuzi wa Pamoja

Unaposoma mwongozo wa **Sehemu ya 2**, utagundua maeneo machache katika maagizo mahususi ya kikoa ambapo utakuwa unauliza maswali yanayohusiana na kanuni na masharti mahususi yanayofaa katika mpangilio wako. Kabla ya kusimamia zana hii kwa kaya za wateja, lazima wewe na timu yako muamue kuhusu ufafanuzi wa yafuatayo:

- Hati ambapo utakusanya “Nambari ya Kesi/ Utambulisho” ya **Sehemu ya 1**. Kwa mfano, unaweza kuchagua kutumia nambari ya kesi ya UNHCR, nambari ya kitambulisho cha kaya iliyo ndani ya shirika lako, au kitambulisho chao kutoka nchi anakotoka. Amua ni kipi utakusanya mapema ili kusiwe na mkanganyiko baada ya ukusanyaji wa data.
- Ufafanuzi wa ndani wa “umri wa shule”. Ufafanuzi huu unahitajika kwa Kikoa cha 3 na unapaswa kuwakilisha umri ambao watoto wanatakiwa/wanatarajiwa kuhudhuria shule kulingana na kanuni za zao za serikali.
- Hati za kisheria za ajira (Kikoa cha 7). Swali hili ni kidogo kuhusu hati halisi na zaidi kuhusu uidhinishaji wa kisheria wa ajira au shughuli za biashara. Katika maeneo fulani, hati (yaani. vibali vya kazi au biashara) zinaweza kuhitajika; katika maeneo

mengine, kujua tu kuwa kazi au biashara ya mkimbizi imeidhinishwa kisheria au kuidhinishwa na serikali inatosha (bila uthibitisho wa hati). Swali hilo linalenga kuelewa ikiwa wateja wanafanya kazi kihalali au kinyume cha sheria, jambo ambalo katika kisa hiki cha pili kinaweza kuwafanya kuwa hatarini.

✓ Itifaki za Usiri

Kagua itifaki ambazo timu yako itafuata na uthibitisho washiriki wote wa timu kwamba wanaelewa umuhimu wa sheria hizi.

✓ Njia za Rufaa

Hakikisha kuwa njia zote za rufaa kwa huduma zilizopo katika eneo zimekubaliwa na kushirikiwa na timu.

✓ Ufichuaji wa Kiwewe

Kaya za wakimbizi mara nyingi zimepatwa na mambo mengi yenye kugutusha katika nchi zao za asili, katika safari yao ya kuhama, au katika

mazingira yao mapya ya kigeni. Kwa hivyo, mchakato wa mahojiano unaweza kuhusisha ufichuzi wa matukio ya kiwewe na dhiki husika ya wahojiwa. Ni muhimu kwamba timu yako iwe tayari kushughulikia matukio kama haya ipasavyo na kwa umakini.

Wahojaji wanapaswa kukumbuka kusimamia zana hii kwa kuzingatia sharti la "Usidhuru". Wakati wa mahojiano, kumbuka mwenendo wa mhojiwa na ufanane na dalili zinazowezekana za dhiki. Ikiwa majadiliano ya mada fulani yanaonekana kuwa wa kufadhaisha, jitolee kupumzika. USIWAHI kusesitiza kuendelea na mahojiano iwapo mhojiwa ataomba mapumziko na epuka kuuliza maswali makali ambayo yanaweza kumfanya mhojiwa asihisi sawa. Mhojiwa anaweza kuomba kujadili suala fulani faraghani, bila wanafamilia wengine au watoto kuwepo. Daima heshimu ombi kama hilo na toa chaguo hilo ikiwa unahisi kuna unyeti. Jitahidi uwezavyo kumfanya mhojiwa ahisi huru wakati wote.

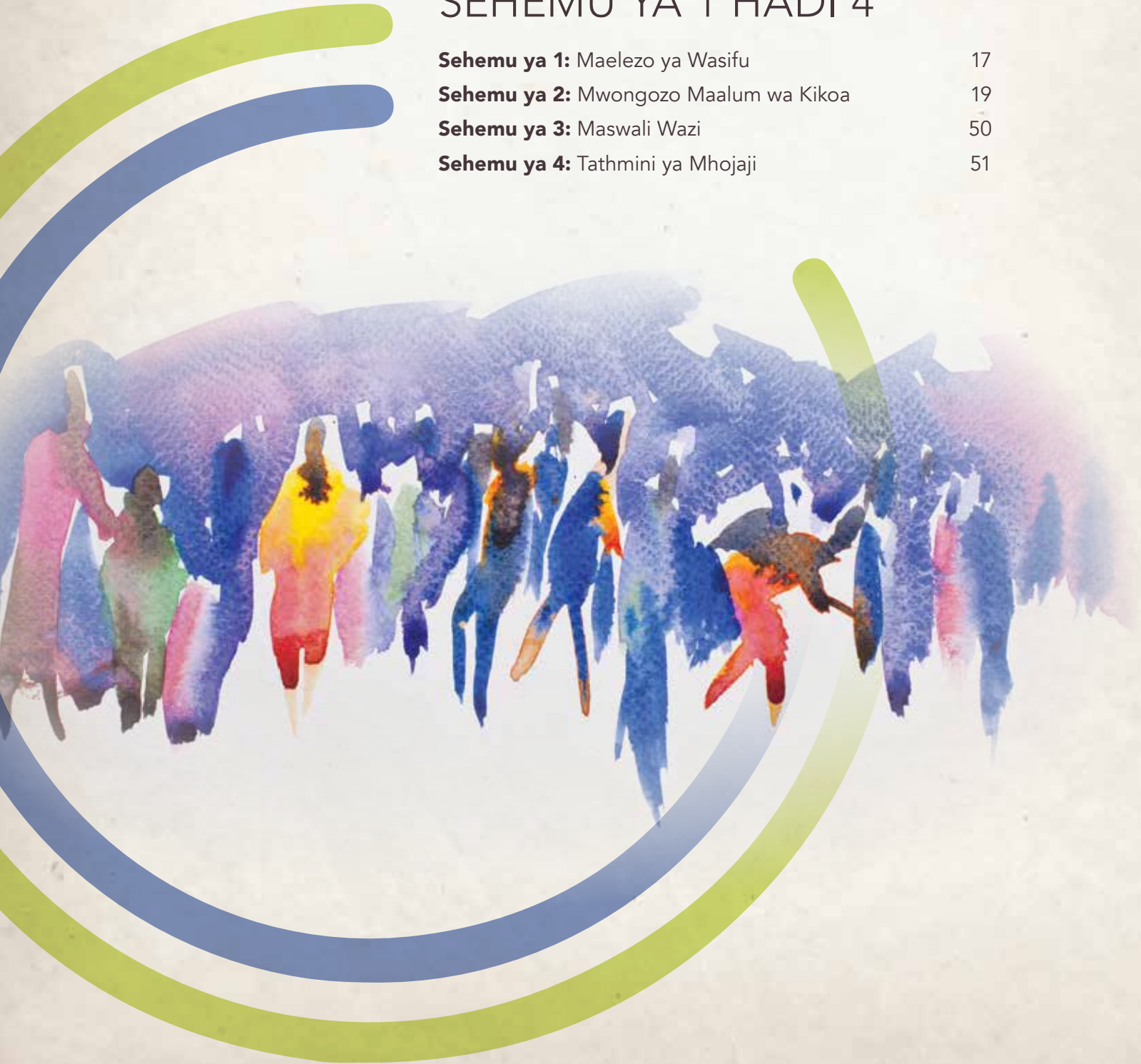

Jadili itifaki ya timu yako kabla ya kusimamia mahojiano yoyote na wateja. Tunapendekeza ujizoeze kuigiza ufichuzi wa matukio ya kiwewe na majibu ya wahojaji na wafanyakazi. Muhimu, kagua jinsi ufichuzi wa matukio fulani ya kiwewe yanaweza kusababisha rufaa kwa huduma za ulinzi au usaidizi wa kisaikolojia, ikihitajika.

KIELEZO CHA KUJITEGEMEA:

SEHEMU YA 1 HADI 4

Sehemu ya 1: Maelezo ya Wasifu	17
Sehemu ya 2: Mwongozo Maalum wa Kikoa	19
Sehemu ya 3: Maswali Wazi	50
Sehemu ya 4: Tathmini ya Mhojaji	51

SEHEMU YA 1 MAELEZO YA WASIFU

Data ya wasifu iliyokusanywa katika Sehemu ya 1 kwa ujumla ni ya moja kwa moja na maelezo mengi yanaweza na yanapaswa kupatikana kwa kunakili kutoka kwa UNHCR iliyotolewa na serikali, au hati zingine muhimu za kaya. Kufuatia utangulizi ulioelezwa hapo juu, ikiwa tayari huna maelezo ya msingi ya data ya wasifu ya kaya kwenye faili, unapaswa kuomba kuona hati za kaya ili wewe (au mfanyakazi mwenzako) aweze kunakili maelezo hayo katika Sehemu ya 1. **Mkumbushe mhojiwa kuwa maelezo yote ya utambulisho yaliyokusanywa katika Sehemu ya 1 yatatolewa utambulisho yatakaposhirikiwa nje ya shirika.**

Baadhi ya vipengele katika Sehemu ya 1, kama vile 'Jinsia ya Mtathmini', hukusanywa kwa ajili ya uchanganuzi unaowezekana wa siku zijazo wa zana na michakato ya utekelezaji. Zaidi ya hayo, tafadhali zingatia yafuatayo unapokamilisha Sehemu ya 1:

Nambari ya Kesi/ Utambulisho

Shirika linalotumia zana hii linapaswa kufikia makubaliano kuhusu chanzo kinachopendekezwa cha bidhaa hii

mapema. Baadhi ya maeneo yaweka kipaumbele hati za UNHCR au hati zinazotolewa na nchi ya mwenyeji (kama vile kadi ngeni), huku maeneo mengine yanaweza kupendelea kujumuisha hati kutoka nchi asilia, au kuweka nambari ya kesi mpya kulingana na shirika linalofanya tathmini. Hakikisha kuwa wahojaji wote kutoka shirika moja wamefunzwa mara kwa mara kuhusu nambari ya kutumia.

Lugha Msingi ya Kaya

Lugha ya msingi inamaanisha lugha ambayo wanakaya wengi au wote hutumia mara kwa mara kuwasiliana wao kwa wao. Zingatia lugha za kaya mteja wako kabla ya kutumia zana hii. Hakikisha kuwashirikisha wafanyakazi wanaofaa kwa mahojiano ili mhojaji na mteja waweze kuwasiliana vizuri kwa kutumia lugha moja, au kupitia mkalimani anayefaa.

Uwiano wa Utegemezi

Uwiano wa Utegemezi =
(Idadi ya watu (0-17) +
Idadi ya watu (60+)) :
Idadi ya watu (18-59)

Maelezo kuhusu muundo wa kaya hukusanywa ili kukokotoa "uwiano wa utegemezi," uwiano wa watu wasio na umri wa kufanya kazi na wale wa umri wa kufanya kazi. Ingawa kadiri hii ya umri huenda isilingane na hali halisi ya iwapo watu binafsi wanafanya kazi au la, uwiano huu unaweza kutoa utambuzi muhimu kuhusu hali ya familia.

Anwani

Maelezo haya hukusanywa kwa ajili ya ufuatiliajiwa shirika la kutathmini. Inaachwa kwa kila shirika kuamua kiasi cha maelezo ya kukusanya; shirika linaweza kuchagua kutumia viwanishi vya GPS, kurekodi nambari ya mtaa na nyumba (ikiwezekana), au kuandika jina la kitongoji na alama muhimu zilizo karibu za ardhi – maelezo yoyote yatakayohitajika ili kupata kaya hii tena. Mbali na kuwezesha mweledi kufuatilia, maelezo haya yatasaidia kubainisha mienendo, na upatikanaji wa huduma kwa mteja. Kwa mfano, maelezo haya yanaweza kusaidia kutathmini iwapo kuna masuala ya usalama zaidi katika vitongoji fulani ikilinganishwa na vingine.

Maelezo ya Mawasiliano

Anayehoji anapaswa kujaribu kukusanya maelezo ya waasiliano wengi katika kaya ili kuwezesha ufuatiliaji wa mteja.

Katika baadhi ya maeneo, SRI inaweza kuunganishwa na mifumo mingine ya tathmini ya shirika au serikali; hii inaweza kumaanisha kuwa maelezo ya wasifu yatahitaji kuongezwa ili kuhakikisha ujumuishaji wa data. Hii inaweza kudhibitiwa kupitia mifumo tofauti ya ukusanyaji wa data.

SEHEMU YA 2

MWONGOZO MAALUM WA KIKOA

Sehemu hii inatoa mwongozo wa jinsi ya kukusanya maelezo na kuweka alama kila kikoa cha **Sehemu ya 2**.

Hasa, utapata maelezo kuhusu madhumuni ya kila kikoa, maswali ya kuongoza yaliyopendekezwa, jinsi ya wakati wa kuchunguza zaidi, na jinsi ya kutofautisha kati ya chaguo za majibu. Majibu yasiyo na uhakika na jinsi yanavyopaswa kuwekwa alama pia yamejumuishwa.

Swali la kuongoza lililojumuishwa katika kila kikoa linaweza kutumika kama njia muhimu ya kuanzisha mazungumzo kuhusu mada husika, lakini unapaswa kuruhusu mazungumzo yaendeleo kawaida inapowezekana. Kwa mfano, upomuuliza mhojiwa kuhusu ufikiaji wa huduma ya afya katika Kikoa cha 4, mhojiwa anaanza kujadili ulemavu wa mwanafamilia, hakuna haja ya kusitisha mazungumzo na kuuliza rasmi swali la kuongoza la Kikoa cha 5 kuhusu hali ya afya. Ruhusu mhojiwa aendeleo kujadili hali ya afya ya mwanakaya huyu, ukitumia maswali ya uchunguzi inapohitajika ili kukusanya maelezo yanayohitajika ya Kikoa cha 5. Vivyo hivyo, **ukifikia swali ambalo tayari umejadiliana na mhojiwa, huna haja ya kuuliza swali tena**; chagua tu jibu linalofaa. Kutoa nafasi kwa ajili ya maendeleo haya ya asili ya mazungumzo, huku ukijaribu kutoenda

nje ya mada, kutamfanya mhojiwa ahisi sawa zaidi na kutoa majibu. Haitarajiwi kwamba utasomea mteja kila neno la zana. Ikiwa unaweza kufanya tathmini yako kulingana na mazungumzo yako na mteja bila kuuliza maswali na chaguzi mahususi za majibu, jihisi huru kufanya hivyo. Itafanya mchakato kuhisi kuwa wa asili zaidi, sio “kliniki,” na inaweza kusababisha alama sahihi zaidi.

Maswali ya Kuchunguza

Unapotumia zana hii, unaweza kukutana na wahojiwa ambao huwa wanatoa majibu mafupi, “ndio-hapana”, kwa maswali. Kunaweza kuwa na sababu mbalimbali zinazomfanya mhojiwa atoe majibu mafupi lakini, wakati mwingine, mhojiwa anaweza kuwa haonyeshi sana kwa swali lililoulizwa. Hapa ndipo maswali ya kuchunguza yanaweza kusaidia. Maswali ya kuchunguza ni ya hiari, lakini yanaweza kuwa zana nzuri ya kutumia wakati mhojiwa hajibu, anadai kuwa hajui jibu, au anaonekana kujibu haraka bila kufikiria kuhusu swali. Linapoulizwa kwa heshima, swali la uchunguzi linaweza pia kusaidia kwa njia inayofaa kushughulikia tofauti zozote (k.m., mhojiwa anapodai kuwa kaya haina mapato katika Kikoa

Kunaweza kuwa na sababu mbalimbali zinazomfanya mhojiwa atoe majibu mafupi

cha 8, lakini aliripoti kufanya kazi ya muda katika Kikoa cha 7). Matumizi yako ya maswali ya kuchunguza (au “uchunguzi”) yatatofautiana sana kulingana na mhojiwa na kikoa; baadhi ya vikoa ni vya moja kwa moja, na vingine vinaweza kuhitaji majadiliano mengi ili kupata picha kamili ya hali ya kaya. Maswali yanayoweza kuchunguza yamejumuishwa hapa chini inapofaa, lakini unaweza kuuliza maswali ya ziada wakati wowote unapohisi kufanya hivyo kutakusaidia. Utapata pia mifano hapa chini inayoonyesha jinsi ya kuchunguza kwa ufanisi.

Maoni Muhimu

Mwishoni mwa kila kikoa, kuna nafasi ya wewe kujumuisha uchunguzi, vidokezo na/au maswali ya baadaye. Vidokezo hivi ni muhimu, hasa kwa weledi

ambao watakuwa wakitumia zana kufuatilia mabadiliko ya kaya katika kujitegemea baada ya muda au kupanga majibu au kutoa rufaa kwa huduma.

Kwa kila kikoa, unaweza kutumia nafasi iliyopo kuandika tafakari zozote muhimu, zisizo za kawaida au zinazopingana, kueleza ni kwa nini unafikiri kaya inaweza kuangukia kati ya vipengee viwili vya majibu, au kuripoti hitaji la rufaa husika. Hakikisha kukagua vidokezo vyako mahojiano yanapokamilika na uunganishe kaya kwenye nyenzo zinazofaa inapohitajika. Pia hakikisha kwamba maoni yako ni wazi; unapaswa kutoa maelezo ya kutosha ili mhojaji au mfanyakazi mwingine aweze kufuata kwa uwazi maoni yako na aelewe kwa nini uliyajumuisha.

Kidokezo cha ziada: Kuthibitisha Jibu

Unapohisi kuwa umejadili kikoa fulani kabisa, utakagua chaguo za majibu na uchague vipengee (kulingana na kikoa) kinacholingana vyema na hali ya kaya. Hata wakati umetumia maswali kadhaa ya uchunguzi na kuwezesha mazungumzo ya pande mbili kwenye kikoa fulani, unaweza kukosa kitu muhimu kinachohusiana na kikoa. Inapendekezwa kuwa, kabla ya kuchagua vipengee katika zana, uthibitisha uteuzi wako na mhojiwa. Kwa mfano, baada ya kujadili matumizi ya chakula cha kaya katika Kikoa cha 2, unaweza kuhitimisha chaguo la #3 linalolingana na hali ya chakula cha kaya. Kabla ya kuteua chaguo la #3, unaweza kumwambia mhojiwa, *“Inaonekana kama watoto wako walikuwa na milo miwili kamili jana, huku wewe ukila chakula cha mchana pekee. Unakubaliana na hilo?”* Kuuliza swali hili humshawishi mhojiwa kuzingatia vipengele vyovyote muhimu ambavyo huenda walipuuza bila kukusudia wakati wa majadiliano.

Kikoa cha 1: Makazi

Madhumuni ya kikoa hiki ni kubainisha aina ya makazi ya kaya na utoshelevu wake, yaani, ikiwa ina ukubwa na ubora unaofaa, na kama kaya inaweza kumudu. Ili kufikia malengo haya yote, kikoa hiki kimegawanywa katika maswali mawili, maelezo kuhusu ukubwa wa ubora yaliyokusanywa katika Kikoa 1a, na data kuhusu uwezo wa kumudu makao iliyokusanywa katika Kikoa cha 1b.

Kikoa cha 1a: Utoshelevu wa Makazi

KIKOA CHA 1A: UTOSHELEVU WA MAKAZI

Madhumuni: Kuamua aina ya makazi ya kaya na utoshelevu wake (ukubwa na ubora).

Swali la kuongoza:

Unawezaje kuelezea hali yako ya sasa ya makazi?

1. Hakuna makazi
2. Makazi ya muda (kibanda, gari)/
Makazi yasiyofaa kwa makao salama
3. Kukaribishwa kwa muda na marafiki, familia,
jumuiya/kikundi cha imani au makazi ya dharura
4. Fleti au nyumba, haifai
5. Fleti au nyumba, inafaa

Ikiwa kaya inaishi katika fleti au nyumba, muulize mhojiwa ikiwa anahisi kuwa makazi yanafaa au la.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa (pamoja na maelezo muhimu kuhusu ubora au ukubwa wa nyumba):

Madhumuni ya Kikoa 1a ni kubainisha aina ya makazi ya kaya na utoshelevu wake kulingana na ukubwa na ubora. Unaweza kutumia **swali lifuatalo la kuongoza** ili kuanzisha mazungumzo, “Unawezaje kuelezea hali ya nyumba yako ya sasa?”

Kuchagua kati ya chaguo 1, 2, na 3, itakuwa rahisi:

1. Hakuna makazi
2. Makazi ya muda (kibanda, gari)/makazi yasiyofaa kwa makao salama
3. Kukaribishwa kwa muda na marafiki, familia, jumuiya/kikundi cha imani au makazi ya dharura

Kinyume chake, ikiwa kaya inaishi katika fleti au nyumba, utahitaji kuchagua kati ya chaguo 4 na 5:

4. Fleti au nyumba, haifai
5. Fleti au nyumba, inafaa

Tofauti kati ya “inafaa” na “haifai” itatolewa na mhojiwa.

Ili kudumisha uthabiti wa jinsi kikoa hiki kinavyopatikana katika miktadha yote, ikiwa kaya inaishi katika fleti au nyumba, zana inakuhimiza kumuuliza mhojiwa *moja kwa moja* ikiwa anahisi makazi hayo yanafaa. Mhojiwa anaweza kuzingatia maswali ya ukubwa wa makao yanayohusiana na ukubwa na muundo wa kaya, uwezo wa makazi kulinda dhidi ya hali ya hewa na wavamizi, uwepo wa (au ufikiaji wa karibu wa) maji ya mfereji, choo, bafu na vifaa vya kupikia, n.k. Inapendekezwa pia kuwa shirika lako lijadili na kukubaliana kuhusu aina za makazi ya ndani yanachukuliwa kuwa yanafaa na yasiyofaa, ili kusaidia kumwongoza mhojiwa ikiwa ni lazima. Aina za nyumba hutofautiana sana kimataifa kwa hivyo haya ni maamuzi ambayo yanahitaji kufanywa ndani ya nchi.

Ziara ya Nyumbani: Ikiwa unafanya tathmini hii katika muktadha wa ziara ya nyumbani, katika hali nyingine, huenda usihitaji kuuliza maswali yoyote kuhusu nyumba, lakini unaweza kufanya uchunguzi wa moja kwa moja. Kwa mfano, ikiwa unafanya mahojiano katika kanisa au msikiti ambao umekaribisha kaya kwa sasa, unaweza kuchagua #3 tu. Hata hivyo, ikiwa kaya inakaribishwa na marafiki au familia kwa muda, hiyo itakuwa muhimu kuthibitishwa.

Iwapo, hata hivyo, huwezi kutembelea nyumba ya wakimbizi na unakutana katika ofisi au eneo lingine, utahitaji kuuliza maswali ya mwongozo na/au kuchunguza.

Kikoa cha 1b: Kodi

KIKOA CHA 1B: KODI

Madhumuni: Kuamua uwezo wa kaya kumudu makazi.

Swali la kuongoza:

Ni miezi mingapi katika miezi 3 iliyopita **hukuweza** kulipa kodi ya nyumba?

1. Mara 2- 3
2. Mara 1
3. Hamna
4. Haihusiki

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Swali hili linazingatia uwezo wa kulipa kodi ya nyumba, bila kujali pesa zinatoka wapi.

Madhumuni ya Kikoa 1b ni kubainisha uwezo wa kaya kumudu makazi; na, katika hali nyingi, jibu linaweza kupatikana kwa kutumia swali la mwongozo wa moja kwa moja: *“Ni miezi mingapi katika miezi mitatu iliyopita HUJAWEZA kulipa kodi?”*

Huenda kikoa hiki kidogo kisitumike katika maeneo yote au kwa kaya zote katika eneo moja. Katika maeneo hayo na kwa kaya ambazo kulipa kodi na uwezekano wa kushindwa kulipa kodi ni muhimu, kikoa hiki kidogo ni muhimu kwa sababu mbili. Kwanza, inazungumzia uthabiti wa kifedha wa kaya na uwezo wa kupata pesa za kodi kila mwezi. Pili, swali humpa mtumiaji maarifa fulani kuhusu jinsi hali ya maisha ya kaya ilivyo hatarini, na kama wanaweza kuwa katika hatari ya kufukuzwa au la. Kwa mfano, familia ambayo imeshindwa kulipa kodi kwa miezi miwili kati ya mitatu iliyopita ina uwezekano wa kukumbwa na shinikizo kubwa la kifedha NA inaweza kukabiliwa na hatari ya kufukuzwa na uwezo wa kudhuriwa unaotokana na hayo.

Usaidizi kutoka kwa wengine, msaada rasmi na deni utaelezwa katika vikoa vifuatavyo. Kodi iliyochelewa kulipwa haipaswi kuhesabiwa kama kodi isiyolipwa. Iwapo kaya haijapata makao au imeishi na rafiki bila malipo kwa muda wa miezi 3 iliyopita, unapaswa kuchagua chaguo ‘4’: haitumiki.

 Kumbuka kwamba mwezi wowote ambao kaya imelipa kodi - hata kama kodi hii ililipwa kwa kutumia mkopo au zawadi - haihesabiwi kwa jumla ya kikoa hiki.

Kikoa cha 2: Chakula

KIKOA CHA 2: CHAKULA

Madhumuni: Kuamua kama kaya inakula chakula cha kutosha.

Swali la kuongoza:

Unaweza kuelezeaje ulaji wa kaya wako wa chakula **jana**?

1. Kaya haikula jana
2. Kaya iliweza kula, lakini hata sio mlo kamili
3. Kaya iliweza kula mlo 1 kamili
4. Kaya iliweza kula mlo 2- 3 kamili

- Iwapo huna uhakika kama chakula unachokula ni mlo kamili, muulize mhojiwa kama wanakaya wanahisi kuwa chakula hicho kilitosha.
- Weka alama kwa kaya kulingana na mwanakaya aliyepata alama za chini zaidi.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa (ikiwemo ikiwa ulaji wa chakula wa jana haukuwa wa kawaida wa upatikanaji wa chakula cha kaya):

Madhumuni ya kiko hiki ni kuhakikisha kama kaya inakula inavyofaa. Mada hii inaweza kuwa nyeti kwa baadhi ya kaya, hasa ikiwa wanajikuta katika hali ambayo wanakula kidogo sana kuliko familia zingine zinazowazunguka na chini ya mahitaji yao ya lishe. Hakikisha kuzungumzia mada ya chakula kwa umakini na umhakikishie mhojiwa kwamba hujaribu kuingilia masuala yao ya kibinafsi, lakini unatarajia kuelewa vyema hali ya kaya ili uweze kuwahudumia kwa ufanisi zaidi. Swali, *“Unaweza kuelezeaje ulaji wa chakula cha kaya yako siku ya jana?”* linaweza kutumika kuanzisha mazungumzo. Hata hivyo, kuna mambo machache ya ziada utahitaji kuamua na kuzingatia ili kuchagua chaguo sahihi la jibu:

- 'Mlo kamili': Dhana ya 'mlo kamili' inaweza kutofautiana kwa kiasi kikubwa kulingana na muktadha. Kwa hivyo, wakati huna uhakika kama chakula kinachotumiwa kilichoelezwa kinajumuisha mlo kamili au la, zana inategemea tathmini ya mhojiwa kuhusu utoshelevu wa chakula hicho. Kwa mfano, kama mhojiwa anaonyesha kwamba wanakaya wanakula chakula chepesi kwa siku, muulize mhojiwa kama wanakaya wanahisi wameshiba baada ya chakula hicho. Iwapo walihisi mlo ulitosha, unaweza kuteua chaguo la jibu #3; ikiwa hawakuhisi hivyo, teua chaguo #2.
- Alama kulingana na mshiriki aliye na alama za chini zaidi: Kumbuka kwamba wanakaya wanaweza kula idadi tofauti ya vyakula kila siku. Kwa mfano, mhojiwa anaweza kutambua kwamba watoto wake hula mara mbili kwa siku wakati yeye na mumewe wanakula mara moja tu. Kwa swali hili, unapaswa kuchagua idadi ya chini kabisa ya milo kwa siku inayotumiwa na mwanakaya; katika mfano uliotolewa hapo juu, watu wazima walikula mlo 1 pekee kwa siku, kwa hivyo jibu linalofaa litakuwa #3.

Katika hali fulani, kaya zinaweza kuwa na matumizi tofauti ya chakula siku baada ya siku. Iwapo wahojiwa wanasema kuwa siku ya awali haikuwa matumizi yao ya kawaida ya chakula (k.m. labda walikuwa wamefunga, walikuwa na karamu, au walikuwa na ufikiaji mkubwa au mdogo wa chakula siku hiyo kuliko kawaida), tumia sehemu ya maoni ili kutambua tofauti na kuelezea a ulaji wa kawaida wa chakula cha siku.

Kikoa cha 3: Elimu

KIKOA CHA 3: ELIMU

Madhumuni: Kuamua kama watoto wenye umri wa kwenda shule wanaenda shuleni.

Alama ya Elimu inarejelea elimu rasmi ya msingi na sekondari na inalenga kurekodi iwapo watoto wanahudhuria shule, bila kujali asili ya vizuizi vya mahudhurio yao. Mtathmini atataka kuchunguza sababu za kutohudhuria au kutohudhuria mara kwa mara.

Swali la kuongoza:

Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, watoto wenye umri wa kwenda shule katika kaya yako wamekuwa wakienda shuleni?

0. Hakuna watoto wenye umri wa kwenda shuleni katika kaya
1. Hakuna walio shuleni
2. Baadhi yao wako shuleni
3. Wote wako shuleni

- “Shuleni” inafafanuliwa kuwa zaidi ya asilimia 50 ya muda ambao shule imefunguliwa.
- Umri wa shule unapaswa kufafanuliwa kulingana na kanuni za mitaa.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa, hasa maelezo yoyote kuhusu kwa nini watoto hawako shuleni (kazi, karo ghali sana, usalama, n.k.):

Madhumuni ya kikoa hiki ni kutathmini kama watoto wenye umri wa kwenda shule wanahudhuria shuleni. Inapohitajika, unaweza kuanza mazungumzo na swali lifuatalo la kuongoza: “Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, watoto wenye umri wa kwenda shule katika kaya yako wamekuwa wakienda shuleni?” Unapaswa kujua ni watoto wangapi wenye umri wa kwenda shule walio katika kaya kutoka Sehemu ya 1; hakikisha kuwa mhojiwa anajibu kuhusu hali ya shule kwa watoto wote.

Zingatia yafuatayo unapojadili elimu ya watoto:

- Hakuna watoto wenye umri wa kwenda shuleni: Huhitaji kuuliza swali la kuongoza la Kikoa cha 3 ikiwa hukurekodi watoto wowote wenye umri wa kwenda shuleni katika Sehemu ya 1. Vipengee vilivyochaguliwa#0.

‘Umri wa Shule’: Hii inapaswa kufafanuliwa kwa kuzingatia sheria au kanuni za ndani. Kubali umri huu ndani ya shirika lako kabla ya kutumia zana hii kwa wateja.

- Shuleni: Kuwa shuleni hufafanuliwa kama kuhudhuria shule kwa zaidi ya asilimia 50 ya muda ambao shule imekuwa imefunguliwa katika kipindi cha miezi 3 iliyopita. Kupata maelezo haya kunaweza kuhitaji kuuliza, “Je, [jina la mtoto] amewahi kukosa kuwa shuleni katika miezi 3 iliyopita?” “Takriban siku ngapi na kwa nini?” Lengo si kukusanya idadi kamili ya siku ambazo hayupo shuleni, bali ni kutathmini kama mtoto anahudhuria mara kwa mara na kama sivyo, kwa nini hahudhuria. Ikiwa shule haijafunguliwa katika kipindi cha miezi 3 iliyopita (yaani kipindi cha likizo), na hii ndiyo sababu pekee ambayo watoto hawajaenda shuleni, watie alama kuwa walikuwa ‘shuleni.’ Zaidi ya hayo, kikoa hiki kinavutiwa mahususi na *elimu* rasmi. Ikiwa mtoto anasoma shule isiyo rasmi kwa sababu yoyote ile, tafadhali *usichukulie* hii kama shule rasmi (lakini eleza hali hiyo katika sehemu ya maoni).
- Miezi 3 iliyopita: Ikiwa hali ya shule ya mtoto imebadilika katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, muulize mhojiwa kuhusu hali ya sasa ya shule ya mtoto na kama hali hii inatarajiwa kuendelea. Ikiwa hali ya sasa inatarajiwa kuendelea, chagua jibu linalolingana na hali ya sasa ya shule ya mtoto.

Jumuisha vidokezo katika sehemu ya maoni ukielezea kwa nini watoto wowote hawaendi shuleni. Zingatia sababu zilizotolewa za kutohudhuria shule kwani nyingi zinaweza kuhusiana na vikoa vya baadaye na zinapaswa kuchunguzwa zaidi wakati wa mazungumzo katika vikoa hivyo. Kwa mfano, huenda mtoto asiweze kwenda shuleni kwa sababu anafanya kazi (Kikoa 7: Ajira) au kwa sababu ananyanyaswa na wanaume akiwa safari ya kwenda shuleni (Kikoa 6: Usalama). Kwa watoto wenye umri wa kwenda shule ambao hawako shuleni, unaweza kujadili mpango na familia kushughulikia hii na kutumia fursa hiyo kuhimiza kuhudhuria shule.

Kikoa cha 4: Huduma ya Afya

KIKOA CHA 4: HUDUMA YA AFYA

Madhumuni: Kuamua kama kaya inaweza kupata huduma ya afya inayohitaji.

Swali la kuongoza:

Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, kaya yako imeweza kupata huduma za afya zinazohitajika?

0. Haihitaji huduma za afya katika miezi 3 iliyopita
1. Haijapokea huduma ya afya inayohitajika
2. Imepokea baadhi ya huduma ya afya inayohitajika
3. Imepokea baadhi ya huduma ya afya inayohitajika

Alama ya Huduma ya Afya inajumuisha huduma ya msingi na maalum ya afya, ikijumuisha hali kali na ya kudumu kwa wanafamilia wote.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Madhumuni ya kikoa hiki ni kubainisha kama wanakaya wameweza kupata huduma za afya zinazohitajika kwa muda wa miezi 3 iliyopita. Unaweza kutumia swali la lifuatalo la kuongoza ikiwa linahitajika: *“Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, kaya yako imeweza kupata huduma za afya zinazohitajika?”* Hata hivyo, kupata jibu la kikoa hiki kunaweza kukuhitaji utumie swali moja au maswali mawili ya kuchunguza pia. Tafadhali zingatia yafuatayo unapojadili kikoa hiki na mhojiwa:

- Chaguo la ‘0’: Chaguo hili litachaguliwa wakati mhojiwa anadai kuwa hakuna mwanakaya aliyehitaji huduma ya afya katika kipindi cha miezi 3 iliyopita. Iwapo mhojiwa atatoa jibu hili mara moja, inashauriwa bado umchunguze mhojiwa ili kuhakikisha kuwa amefikiria kabisa kuhusu mahitaji ya afya ya wanakaya wote. Kwa mfano, ikiwa kaya inajumuisha mtoto mwenye umri wa miaka miwili, unaweza zingatia kuuliza: Je, [jina la mtoto] amehitaji chanjo yoyote au huduma za lishe katika miezi 3 iliyopita? Kaya zilizo na watoto wachanga zinapaswa kuhamasishwa kutafakari kuhusu utunzaji wowote wa ujauzito, kuzaa, au baada ya kuzaa ambao mtoto au mama anaweza kuwa amepata. Maswali kama hayo ya kuchunguza yanapaswa kutumika kwa kaya zilizo na wazee au wanachama wanaoonekana kuwa wagonjwa.
- Rosta ya kaya; Kwa vile kikoa hiki kinalenga kujua kama wanakaya wameweza kupata huduma yoyote ya afya inayohitajika au la, unaweza kuhitaji kumwuliza mhojiwa kuhusu kila mwanakaya ili kuhakikisha kuwa hajasahau kuhusu mahitaji ya afya ya mwanakaya fulani.

Kama ukumbusho, uchunguzi unaweza kuwa zana muhimu na uanofaa kwa kikoa hiki.

Tafadhali kagua mazungumzo yafuatayo kwa mifano ya jinsi ya kuchunguza kwa ufanisi. Sio lazima ufuate muundo huu wa mazungumzo ya kunukuu; badala yake, mifano hii inakusudiwa kuonyesha jinsi mhojiwa anavyopaswa kufuatilia majibu na kukuza mazungumzo huru.

Mfano wa 1:

Mhojaji:

Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, kaya yako imeweza kupata huduma za afya zinazohitajika?

Mhojaji:

Sawa. Vipi kuhusu mtoto wa umri wa miaka 5? Amehitaji kupata chanjo yoyote?

Mhojaji:

Sawa, na naona wewe ni mjamzito. Je, umepokea huduma yoyote ya ujauzito?

Mhojaji:

Hiyo ni nzuri. Ulienda wapi kufanyiwa uchunguzi huu?

Mhojaji:

Vizuri. Na je, umeweza kupata huduma zako zote za ujauzito katika kituo hiki katika kipindi cha miezi 3 iliyopita?

Mhojaji:

Sawa. Na hakuna mtu mwingine aliyehitaji huduma ya afya? Mama yako? Mume wako?

Mhojiwa:

Hakuna mtu ambaye amehitaji huduma ya afya katika miezi 3 iliyopita.

Mhojiwa:

Hapana, alikamilisha kupata chanjo zake zaidi ya mwaka mmoja uliopita.

Mhojiwa:

Eh, ndiyo. Nilienda kwenye kliniki wiki chache zilizopita ili kuangalia kama mtoto alikuwa sawa.

Mhojiwa:

Katika kliniki ya bila malipo katikati mwa jiji.

Mhojiwa:

Ndiyo, lakini hawakuwa na tembe za madini ninazohitaji kumeza na hatukuweza kuzinunua kwenye duka la dawa. Kwa hivyo siwezi hizo.

Mhojiwa:

Hapana, ni hayo tu.

Uzingatiaji:

Ni mwanakaya mmoja tu ambaye amehitaji huduma ya afya na aliweza kugharamia sehemu ya huduma hii kupitia huduma za afya. Hata hivyo, baadhi ya mahitaji yake ya afya hayakufikiwa.

Alama: 2.

Amepokea baadhi ya huduma ya afya inayohitajika

Mfano wa 2:

Mhojaji:

Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, kaya yako imeweza kupata huduma za afya zinazohitajika?

Mhojiwa:

Ndiyo.

Mhojaji:

Nani amehitaji huduma ya afya?

Mhojiwa:

Baba yangu. Ni mgonjwa sana na saratani. Tunaenda hospitali ili apate dawa za maumivu.

Mhojaji:

Samahani ninasikitika kusikia hivyo. Na uliweza kulipia dawa hii?

Mhojiwa:

Hospitali hutoa hii bila malipo.

Mhojaji:

Ninaona. Na, kuna huduma zozote ambazo baba yako hakuweza kupokea?

Mhojiwa:

Hapana anapata matibabu yote nayohitaji hospitalini.

Mhojaji:

Na wewe? Au watoto wako? Je, wamepata huduma za afya?

Mhojiwa:

Ndiyo. Mwanangu mwenye miaka 2 amepokea chanjo kutoka kwa kliniki iliyo chini ya barabara wiki iliyopita.

Mhojaji:

Mtu mwingine yeyote?

Mhojiwa:

Hapana.

Uzingatiaji:

Wanachama wawili wamehitaji huduma ya afya na wote wameweza kuipokea kikamilifu.

Alama: 3.

Amepokea huduma zote za afya zinazohitajika

Mfano wa 3:

Mhojaji:

Katika kipindi cha miezi 3 iliyopita, wanakaya wako wameweza kupata huduma za afya unazohitaji?

Mhojiwa:

Hapana, mke wangu huwa amechoka sana na ni mdhaifu lakini hatuna pesa za daktari.

Mhojaji:

Amewahi kwenda kliniki bila malipo au hospitali inayofadhiliwa na serikali kwa miadi?

Mhojiwa:

Hapana, hatujui mahali kama zilipo.

Mhojaji:

Ninaweza kukupa maelezo fulani kuhusu hili mahojiano yanapomalizika. Na wewe? Ulihitaji huduma yoyote ya afya katika miezi 3 iliyopita?

Mhojiwa:

Hapana, nina afya njema.

Uzingatiaji:

Ni mwanakaya mmoja tu ambaye amehitaji huduma ya afya na hakuweza kupata. Hii inamaanisha kwamba hakuna wanakaya ambao wamehitaji huduma ya afya wameweza kupata.

Alama: 1.

Hakupokea huduma ya afya inayohitajika

 Kumbuka kuwa kiko hiki kinarejelea upatikanaji wa huduma za afya kwa kaya ambazo *zimehitaji* au *kujaribu kupata* huduma za afya. Ikiwa mwanakaya mmoja tu ndiye aliyehitaji huduma ya afya, na akaweza kupata huduma zote zinazohitajika, ungechagua kipengee cha #3. Ikiwa mwanakaya mmoja angeweza tu kupata baadhi ya huduma za afya zinazohitajika, ungechagua kipengele cha #2.

Kikoa cha 5: Hali ya Afya

KIKOA CHA 5: HALI YA AFYA

Madhumuni: Kuamua iwapo kuna hali ya afya (ya kiakili au ya kimwili) ambayo inaweza kuathiri vibaya uwezo wa kaya wa kujitegemea.

Swali la kuongoza:

Kuna mtu yeyote katika kaya yako *aliye* na hali ya afya ya kimwili au kisaikolojia kwa sasa ambayo inatatiza shughuli za kuzalisha mapato?

1. Watu wazima katika kaya wana hali ya afya ambayo inatatiza ajira ya mtu mzima
2. Mtegemezi katika kaya ana hali ya afya ambayo inatatiza ajira ya watu wazima
3. Hamna kati ya zilizo hapo juu

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Ikiwa chaguo mbili au zaidi zinalingana na hali ya kaya, chagua alama ya chini kabisa inayoweza kutumika.

Madhumuni ya kikoa hiki ni kubainisha uwepo wa hali ya afya ya kimwili au kisaikolojia ambayo huathiri vibaya uwezo wa kaya kujitegemea. Hasa, kikoa hiki kinaangalia njia mbili ambazo hali ya afya inaweza kutatiza safari ya kaya kuelekea kujitegemea. Kwanza, mwanakaya mzima mwenye umri wa kufanya kazi anaweza kuwa na hali ambayo inatatiza (kabisa au sehemu) uwezo wake wa kupata mapato na kusaidia kaya. Pili, mtoto au mtu mzima anaweza kuwa na hali inayohitaji uangalizi fulani kutoka kwa mshiriki mtu mzima ambayo inatatiza (kabisa au sehemu) uwezo wa mtu mzima wa kupata mapato. Ifikiapo wakati unafika kikoa hiki, unaweza kuwa tayari unakuwa na hali ya afya ambayo wanakaya wanakabiliana nayo kutoka Kikoa cha 4. Iwapo haupo tayari kujibu swali hili kutokana na maelezo uliyoyapata hadi kufikia hatua hii, unaweza kuanza mazungumzo kuhusu mada hii kwa kuuliza swali la kuongoza *“Je, kuna mtu yeyote katika kaya yako ana hali ya afya ya kimwili au ya kisaikolojia ambayo inatatiza shughuli za kupata kipato?”*

Tafadhali zingatia yafuatayo unapoweka alama ya kikoa hiki:

Mtegemezi: Kwa madhumuni ya Kielezo cha Kujitegemea, “mtegemezi” hufafanuliwa kama mtu ambaye ana umri wa chini ya miaka 18 au 60 au zaidi. Mtu mzima: Kama ilivyo hapa juu, “mtu mzima” anafafanuliwa kama mwenye umri wa miaka 18-59.

- 'Hali ya kisaikolojia': Huenda ukahitaji kueleza maana ya neno hili, kwa kuwa afya ya akili inaeleweka kwa njia tofauti katika tamaduni mbalimbali na baadhi ya wahojiwa wanaweza kuhusisha kiwango fulani cha unyanyapaa katika ripoti ya afya ya akili au hali ya kisaikolojia. Hali ya kisaikolojia inaweza ama kuwa ulemavu wa kuzaliwa, kiakili au wa kukua au hali iliyopatikana ambayo husababisha dhiki ya kiakili, kihisia, na wakati mwingine hata ya kimwili, na inaweza kujumuisha dhiki, mfadhaiko unaosababishwa na tukio lenye kutisha, wasiwasi au hali yoyote ya kiakili, bila kujali kama mtu huyo amepokea uchunguzi rasmi kutoka kwa daktari au la. Hata hivyo, hali hiyo inapaswa kuwa ya kiwango cha ukali ambayo inazuia ajira ya mtu binafsi au ya kaya kwa namna fulani.

Maelezo yafuatayo yanatoa mifano michache ya kaya ambayo mwanakaya anakabiliwa na hali ya kisaikolojia, pamoja na jinsi kaya hizi zingepata alama.

Mfano wa 1: Mtu mzima wa kiume ana wasiwasi na dhiki kubwa kutokana na kiwewe alichopata katika nchi yake ya asili. Analala muda sehemu kubwa ya siku, huota ndoto mbaya, na anahangaika sana kuondoka nyumbani. Kwa sababu ya dalili hizi, hajafanya kazi kwa zaidi ya miezi 6 na hana mpango wa kuanza kufanya kazi.

Alama: 1. Watu wazima katika kaya wana hali ambayo inatatiza ajira

Mfano wa 2: Mwanamke mzima amepata mafadhaiko sana tangu kujifungua miezi mitano iliyopita. Kabla ya kujifungua, alikuwa akifundisha katika shule ya wakimbizi ya eneo lake, lakini sasa anafanya kazi shuleni mara kadhaa kwa wiki anapohisi vizuri.

Alama: 1. Watu wazima katika kaya wana hali ambayo inatatiza ajira

- 'Hali ya kimwili': Hali ya afya ya kimwili inaweza kujumuisha ugonjwa au hali sugu, kama vile ugonjwa wa kisukari, ugonjwa wa moyo, saratani, HIV, n.k., pamoja na jeraha au ulemavu wa kudumu. Maelezo yafuatayo yanatoa mifano michache ya kaya ambayo mwanakaya anakabiliwa na hali ya kimwili', pamoja na jinsi kaya hizi zingepata alama.

Mfano wa 3: Mtoto wa umri wa miaka 5, ambaye anaishi peke yake pamoja na mamake, hivi majuzi alipata ajali ambayo imemfanya kupooza kwa sehemu. Anahitaji utunzaji wa kila wakati. Mama yake hana uwezo wa kuajiri msaidizi na hivyo lazima amtunze badala ya kufanya kazi.

Alama: 2. Mtegemezi ana hali ya afya ambayo inatatiza ajira ya watu wazima

Mfano wa 4: Mwanamke mzima anaishi peke yake na mwanawe pamoja na mama yake mzee. Mama yake alivunjika nyonga hivi majuzi na aliambiwa hawezi kutembea kwa muda wa miezi 2 ijayo. Kwa hivyo, mwanamke huyo mzima amelazimika kuacha kuuza mboga kwa muda katika soko la mtaa wake ili kumtunza mamake.

Alama: 2. Mtegemezi ana hali ya afya ambayo inatatiza ajira ya watu wazima

- Chaguo la #3 la jibu: Wanakaya wenye hali za kiafya ambazo haziathiri uwezo wao wa kufanya kazi (na wategemezi wenye hali ambazo hazihitaji utunzaji unaotatiza kazi za watu wazima) wanapaswa kutiwa alama kuwa chaguo la #3 katika kikoa hiki. Kaya ambazo hakuna wanafamilia wenye hali zozote za kiafya zinafaa pia kutiwa alama kama chaguo la #3.
- Weka alama kwa kaya kulingana na chaguo la jibu la nambari ya chini kabisa linalotumika. Kwa mfano, hebu wazia nyumba inayojumuisha: mwanamume aliye na jeraha la mgongo la kudumu linalomzuia kufanya kazi, mwana aliye na ucheleweshaji mkubwa wa ukuaji unaohitaji utunzaji wakati wote, na mke anayemtunza mwana wake wakati wote. Chaguo zote za majibu #1 na #2 zinatumiwa kwa kaya hii, na kwa hivyo unapaswa kuchagua chaguo la #1, ambalo litaweka alama za chini.

Kikoa cha 6: Usalama

KIKOA CHA 6: USALAMA

Madhumuni: Kuamua kama mtazamo wa kaya kuhusu usalama unazuia *ufuatiliaji* wa fursa. Fursa hurejelea shughuli zinazoweza kusaidia kujitegemea, kama vile kwenda shuleni au kazini, kuhudhuria mikutano, n.k. Angalia Mwongozo wa Mtumiaji kwa mifano zaidi.

Swali la kuongoza:

Je, kaya yako kwa sasa inahisi salama kabisa kufuatilia fursa zote za kijamii, kiuchumi na kielimu unazotaka?

1. Hawahisi salama kabisa kufuata fursa yoyote
2. Wanahisi salama kabisa kufuatilia baadhi ya fursa
3. Hawahisi salama kabisa kufuata fursa zote

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Weka alama kwa mwanafamilia aliyepata alama za chini zaidi.

Madhumuni ya Kikoa cha 6 ni kuhakikisha kama mtazamo wa kaya (SIO mtazamo wa mhojiwa kuhusu usalama unazuia kufuatilia fursa. Tumia swali lifuatalo la kuongoza ili kuanzisha mjadala: *Je, kaya yako kwa sasa inahisi salama kabisa kufuatilia fursa zote za kijamii, kiuchumi na kielimu unazotaka?* Katika Kikoa cha 6, wahojiwa wanaweza kuhitaji uchunguzi fulani kutoka kwa mhojiwa ili kutafakari kwa uangalifu shughuli zao za kila siku na vitisho vya usalama.

- Baadhi ya wahojiwa wanaweza kutatizika na neno "fursa" kwa kuwa wanaweza kuhisi kuwa kuna fursa chache zinazopatikana kwao. Kwa fursa, tunamaanisha tu shughuli zinazoweza kusaidia kujitegemea, ikiwemo kutengeneza mitandao ya kijamii.

Hoja za kiusalama si lazima ziwe za kimwili tu; vitisho vya maneno kwa usalama, unyanyasaji, na vitisho vyote vinaangukia chini ya ufafanuzi wa hoja za kiusalama, ikiwa ni kali kabisa kuwazuia wanakaya kutembea kwa uhuru. Ili kuhesabiwa ndani ya kikoa hiki, wahojiwa wanahitaji kuashiria kwamba hoja hizi za kiusalama zinazuia ufuatiliaji wao wa "fursa," kama vile kuwapeleka watoto shuleni, kutuma maombi ya kazi, kusafiri kwenda kazini, n.k.

Zingatia mambo yafuatayo ya Kikoa cha 6:

- 'Ili kufuatilia fursa zote za kijamii, kiuchumi, na kielimu unazotaka': Hoja za kiusalama ambazo zinazuia uwezo wa mwanakaya kufuatilia fursa zinaweza kujumuisha:
 - Mtoto anayeacha kwenda shule kwa sababu ya unyanyasaji au hofu ya kutekwa nyara anapotembea kwenda shuleni.
 - Huenda mwanamke asiuze tena skafu sokoni baada ya kunyanyaswa huko na wachuuzi au wanunuzi wenzake.
 - Mwanamke mzima asiyekuwa na uhusiano wowote wa kijamii katika jumuiya yake ya wakimbizi anaweza kutaka kuhudhuria mkutano wa kila wiki ambapo majirani huchangia kwa akaunti ya akiba isiyo rasmi na kujadili maisha yao ya kila siku, lakini hahisi salama kutembea usiku kenda mkutanoni huo na hivyo hahudhuria.
- *Mtazamo* wa usalama: Kikoa hiki kinalenga kunasa uwepo na athari za vitisho vya usalama kwa jinsi wanakaya wanavyohisi, SI jinsi unavyotambua wewe, mhojaji. Kwa mfano, mhojiwa anaweza kujadili hali ya sasa ambayo anadai inamfanya asihisi salama kwenda kazini, lakini unaweza kosa kuona hali hii kuwa tishio la usalama. Hata hivyo, mradi mhojiwa anaweza kushiriki jinsi anahisi hali hii inatishia uwezo wake wa kufika kazini kwa usalama, inapaswa kuhesabiwa kuwa tishio la usalama.
- Weka alama kwa mwanafamilia aliyepata alama za chini zaidi: Hata kama mwanakaya mmoja tu anahisi hayuko salama na wanakaya wengine wote wanahisi salama, chaguo la jibu la #1 au #2 linafaa kuchaguliwa.

Baadhi ya wahojiwa watajadili hoja za kiusalama, lakini wengine wanaweza kujibu haraka 'apana' bila kufikiria sana swali. Kama ilivyobainishwa, unaweza na unapaswa kuwachunguza wahojiwa hawa ili wafikirie shughuli zao za sasa na watu binafsi, mahali, au hali zozote ambazo zinaweza kuzuia kujihusisha katika shughuli hizi kwa usalama. Mifano ifuatayo ya maswali ya kuchunguza inaweza kutumika inavyofaa, lakini hakikisha unarekebisha maswali ili kuendana na hali ya kaya:

- Je, wewe na wanakaya wengine mnahisi salama kwenda kazini?
Je, umelazimika kukosa kwenda kazini kutokana na vitisho hivi?
- Watoto wako wanakabiliwa na hoja zozote za kiusalama shuleni?
Vipi kuhusu matembezi ya kwenda shuleni au wanapoenda kucheza nje?
- Je, umewahi kuhisi hauko salama kuishi katika makao haya au makao mengine katika kipindi cha miezi 3 iliyopita?

Kikoa cha 7: Ajira

KIKOA CHA 7: AJIRA

Madhumuni: Ili kubaini kama kaya inajishughulisha na shughuli za kuzalisha mapato.

Alama ya Ajira inapaswa kuzingatia shughuli yoyote ya kuzalisha mapato: binafsi, mshahara, ajira rasmi/isiyorasmi, ya msimu, muda mfupi, biashara ndogo, n.k. Waka alama za juu zaidi zilizopatikana na mwanakaya yeyote aliye mtu mzima (k.m. ikiwa mtu mzima mmoja ameajiriwa wakati mzima na mwingine wa muda, atapata alama ya muda wote). Ajira ya muda au ya wakati wote inaweza kujumuisha idadi ya kazi tofauti.

Swali la kuongoza:

Unawezaje kuelezea shughuli za kuzalisha mapato ambazo wanakaya wanajishughulisha nazo, katika miezi 3 iliyopita?

1. Hakuna ajira
2. ya Muda, isiyorasmi ya mara kwa mara, ya msimu
3. Kazi ya mara kwa mara ya muda (ikiwemo kujijajiri)
4. Wakati wote (ikiwemo kujijajiri), bila hati muhimu za kisheria
5. Wakati wote (ikiwemo kujijajiri), na hati muhimu za kisheria, ikihitajika

- Ikiwa chaguo mbili au zaidi zinalingana na hali ya kaya, chagua alama ya juu kabisa inayoweza kutumika.
- "Muda maalum" hufafanuliwa kuwa chini ya saa 35 kwa wiki. Wakati wote ni saa 35+ kwa wiki.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa hasa ikiwa kuna hali ya ajira ya watoto:

Madhumuni ya Kikoa cha 7 ni kuhakikisha iwapo wanakaya wanajishughulisha na shughuli za kuzalisha mapato. Shughuli za kuzalisha mapato hufafanuliwa kama shughuli au huduma yoyote inayofanywa na mwanakaya ambayo husababisha malipo ya kifedha ya aina fulani; shughuli zinazohusika zinaweza kuwa zisizo rasmi au rasmi, zinazohusisha kuwafanyia kazi wengine au kujajiri, na zinaweza kulipwa kupitia pesa taslimu, hundi, mbinu za kielektroniki, au kwa kutumia malipo ya fadhili (kama vile kulipia gharama ya kodi ya nyumba au chakula). Kuna njia nyingi ambazo mtu anaweza kuajiriwa au kupata mapato; hakikisha kuwa umesoma kwa makini mambo ya kuzingatia hapa chini wakati wa kuchagua kipengee cha majibu katika kikoa hiki. Kuanza, tumia swali la kuongoza *“Unawezaje kuelezea shughuli za kuzalisha kipato ambazo wanakaya wanajishughulisha nazo, katika kipindi cha miezi 3 iliyopita?”* Tena, utawafahamu wanakaya kutoka Sehemu ya 1; uliza haswa kuhusu kila mwanakaya ambaye anaweza kufanya kazi ipasavyo ili kuhakikisha kuwa unarekodi kwa usahihi hali ya kaya. Kumbuka kile umesikia kutoka kwa majibu kwa vikoa vya awali. Kwa mfano, ikiwa mhojiwa alisema kuwa mtoto ndani ya nyumba haendi shule kwa sababu ya kazi au ombaomba, hakikisha kumwuliza mhojiwa kuhusu kazi ya mtoto kwa wakati huu.

Zingatia kwa uangalifu mambo yafuatayo unapojadili ajira ya wanakaya:

ya Muda/isiyo ya mara kwa mara/ya msimu:
Aina hii ya kazi inajumuisha shughuli yoyote ya kuzalisha mapato ambayo si thabiti au isiyotegemewa kila wiki au kila mwezi.

- Kwa mfano, kazi ya muda, isiyo ya mara kwa mara, au ya msimu inaweza kujumuisha kazi ya ujenzi ya mara moja, kazi ya kuhamisha masanduku ya duka kama inavyohitajika, au kazi ya shambani wakati wa msimu wa mavuno, mtawalia. **Muhimu zaidi, kazi ya muda/isiyo ya mara kwa mara/ya msimu haitoi chanzo cha mapato cha kutegemewa kwa muda mrefu.** *Zaidi ya hayo, ikiwa mtu alikuwa na kazi ya muda au ya wakati wote ndani ya miezi 3 iliyopita, lakini hajaajiriwa tena katika nafasi hii (na hana kazi yoyote kwa sasa), unapaswa kuchagua chaguo la 2.*

Kazi ya mara kwa mara ya muda:
Kazi ya mara kwa mara ya muda hutofautiana na kazi ya muda, isiyo ya mara kwa mara, au ya msimu, kwa kuwa kazi ya mara kwa mara ya muda ni thabiti baada ya muda.

- Mtu aliye na kazi ya mara kwa mara ya muda anaweza kudhani kwamba ataweza kutegemea kazi hii kwa angalau miezi kadhaa ijayo; kazi haitegemei msimu au mradi wa muda mfupi. Kwa kuongezea, kazi ya muda haizidi saa 35 kwa wiki. Kuuza kahawa kama mchuuzi wa barabarani kwa saa nne kwa siku, kufua nguo za majirani siku tatu kwa wiki, au kufanya kazi kwenye kinyozi asubuhi tano kwa juma yote hayo yatazingatiwa kuwa kazi ya muda.

Wakati wote:

Kazi ya muda wote inafuata vigezo sawa na kazi ya muda, lakini inajumuisha angalau saa 35 kwa wiki. Saa hizi 35 kwa wiki zinaweza kujumuisha saa kutoka kwa kazi nyingi.

- Kumbuka kuwa wakimbizi wengi hawatakuwa na hati hizi na huenda likawa somo nyeti kwani wanaweza kuogopa adhabu kutoka kwa serikali ya mtaa. Vinginevyo, muktadha wa eneo lako unaweza kuwa kwamba inazingatiwa kuwa jambo la kawaida na lisilo na utata kufanya kazi bila hati za kisheria. Ikilazimika, unaweza kuwahakikishia kwamba swali hili linaulizwa tu kwa nia ya kutathmini kama kazi yao ni thabiti au kama wanaogopa kukatwa chanzo chao cha mapato na mamlaka. Kama ilivyoielezwa hapa juu katika “Orodha Ukaguzi ya Maandalizi” kwenye ukurasa wa 14, katika baadhi ya maeneo inaweza kueleweka kuwa wakimbizi wameidhinishwa kufanya kazi kisheria hata bila uthibitisho wa hati. Ikiwa hali ndivyo ilivyo na kazi ya mteja imeidhinishwa au ‘kisheria’ lakini hana hati ya kuthibitisha, teua chaguo la #5.
- Miezi 3 iliyopita: *Kama ilivyobainishwa hapa juu, ikiwa mtu binafsi alikuwa na kazi ya kawaida ya muda au ya muda wote ndani ya miezi 3 iliyopita, lakini hajaajiriwa tena katika nafasi hii (na hana kazi yoyote kwa sasa), unapaswa kuchagua chaguo la 2.*
- Kikoa hiki kinafaa kuwekwa alama kulingana na mwanafamilia aliye na alama za juu. Ikiwa mwanakaya mmoja ana kazi ya msimu na mwingine ana kazi ya muda wote bila hati, chaguo la 4 linapaswa kuchaguliwa.

Kutofautisha kati ya vipengee vya majibu katika kikoa hiki kutahitaji uchunguzi. Mazungumzo yafuatayo yanatoa mfano wa jinsi ya kumchunguza mhojiwa, kuhakikisha unarekodi aina zote za ajira ndani ya kaya. Tena, sio lazima urudie mazungumzo yaliyo hapa chini ya kunukuu, lakini badala yake tumia mazungumzo kama mfano wa jinsi ya kuchunguza.

Mfano wa 1:

Mhojaji:

Unawezaje kuelezea shughuli za kuzalisha mapato ambazo wanakaya wanajishughulisha nazo, katika miezi 3 iliyopita?

Mhojiwa:

Hakuna anayefanya kazi.

Mhojaji:

Unalipaje kodi yako?

Mhojiwa:

Wakati mwingine mume wangu hufanya kazi ya ujenzi.

Mhojaji:

Sawa, anafanya kazi hii mara kwa mara?

Mhojiwa:

Hapana, ni siku chache hapa na pale. Mara ya mwisho walimhitaji ilikuwa mwezi uliopita.

Mhojaji:

Na wewe? Kuna kazi yoyote ambayo umefanya katika miezi 3 iliyopita?

Mhojiwa:

Hapana, huwa naka nyumbani na watoto kila wakati.

Uzingatiaji:

Mwanakaya mmoja tu ndiye anayefanya kazi, na ana kazi isiyo ya mara kwa mara. Hata hivyo, hakikisha umethibitisha tathmini yako ya hali ya kaya kwa kumuuliza mhojiwa, "Kwa hivyo inaonekana kama mtu mmoja tu katika kaya hii anafanya kazi, na anafanya kazi ya muda, isiyo ya mara kwa mara. Hiyo ni kweli?"

Alama: 2.

ya Muda, isiyo ya mara kwa mara, ya msimu

Mfano wa 2:**Mhojaji:**

Ulitaja kwamba binti yako mwenye umri wa miaka 16 aliacha kwenda shuleni mwaka jana ili afanye kazi. Anafanya kazi ya aina gani?

Mhojiwa:

Anauza nguo barabarani.

Mhojaji:

Kwenye kibanda?

Mhojiwa:

Ndiyo, ana kibanda kidogo kwenye kona. Huenda huko kila asubuhi.

Mhojaji:

Ninaona. Na anatumia saa ngapi kwa siku huko akiuza nguo?

Mhojiwa:

Anaondoka karibu saa 9 na kurudi nyumbani karibu saa 7.

Mhojaji:

Kwa hivyo anafanya kazi saa 10 kwa siku? Je, ana kibali cha kibanda hiki?

Mhojiwa:

Hapana.

Mhojaji:

Na anafanya kazi? Vipi kuhusu mwanao mwenye umri wa miaka 14?

Mhojiwa:

Hapana, ni binti yangu pekee. Yeye peke yake ndiye anayefanya kazi.

Uzingatiaji:

Mwanakaya mmoja tu ndiye anayefanya kazi, na ana kazi thabiti inayochukua zaidi ya saa 35 kwa wiki. Kwa sababu hana kibali cha biashara yake ya kujajiri na wakimbizi hawaruhusiwi kupata vibali hivyo katika nchi anayoishi.

Alama: 4.

Wakati wote (ikiwemo kujajiri), bila hati muhimu za kisheria

 Hati/vibali muhimu vya kisheria: Inafanuliwa kulingana na kanuni za nchi walizotembelea kwa ajili ajira, kujajiri au leseni ya biashara, na kama ilivyokubaliwa na shirika lako.

Kikoa cha 8: Rasilimali

KIKOA CHA 8: RASILIMALI ZA KIFEDHA

Madhumuni: Kubaini vyanzo vya kushughulikia mahitaji msingi ya kaya.

Kaya inaweza kutumia vyanzo mbalimbali kugharamia mahitaji yao msingi, kama vile malipo, usaidizi wa kodi, usaidizi wa pesa taslimu, mishahara na mapato kutokana na shughuli za kuzalisha mapato, au michango ya fadhila, miongoni mwa mengine.

Swali la kuongoza:

Katika miezi 3 iliyopita, kaya yako inajikimu vipi ili kukidhi mahitaji yake msingi? [chagua nyingi kama zinavyotumika]:

1. Msaada
2. Kukopa pesa
3. Kuuza mali
4. Akiba ya awali
5. Pesa zinazotumwa/pesa taslimu/michango ya fadhili iliyotolewa na marafiki au jamaa
6. Kazi (ikiwemo kazi rasmi na isiyo rasmi, biashara ndogo, kazi za mikono, huduma, n.k.)

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

- Uliza kuhusu kila kipengee kwenye orodha.

Neno 'msaada' inamaanisha usaidizi au msaada rasmi (fedha au fadhila) unaotolewa na shirika, taasisi ya kidini, serikali au taasisi nyingine rasmi; chakula au pesa zinazopokelewa kutoka kwa wanafamilia au marafiki wa karibu hazipaswi kuzingatiwa kuwa 'msaada'.

Madhumuni ya kikoa hiki ni kuelewa vyanzo mbalimbali ambavyo kaya imetumia katika kipindi cha miezi mitatu iliyopita ili kukidhi mahitaji ya kimsingi ya wanakaya. Kikoa cha 8 kimewekwa alama tofauti na vikoa vya awali. Kwa kikoa hiki, hutachagua chaguo moja la jibu ambalo linaonyesha vyema hali ya kaya; badala yake, **utaiuliza kaya kuhusu kila chaguo la jibu lililoorodheshwa na uchague yote yanayotumika.** Ili kuanza mazungumzo, unaweza kuuliza swali la kuongoza lifuatalo, "katika miezi 3 iliyopita, kaya yako inajitegemeza vipi ili kukidhi mahitaji yake ya kimsingi?" Hata hivyo, pamoja na kuhimiza mazungumzo yanayotiririka bila matatizo, unapaswa pia kumuuliza mhojiwa kuhusu kila chaguo la jibu kivyake katika kikoa hiki (hata hivyo, unaweza kuruka kuuliza kuhusu vyanzo ambavyo unaweza kuwa unajua kaya inavitumia kutoka kwenye majadiliano ya awali, ili kuepuka kurudia mara nyingi).

Kikoa hiki kina chaguo sita za majibu:

1. Msaada: Hii inaweza kujumuisha msaada wowote unaotolewa na shirika la mtaa, wakala wa misaada, taasisi ya kidini au serikali. Msaada unaweza kujumuisha pesa taslimu zinazotolewa moja kwa moja kwa kaya, lakini pia unaweza kujumuisha msaada uliopokewa kwa njia ya chakula au vocha za chakula, malipo ya moja kwa moja au kuondolewa karo za shule, huduma za afya zinazotolewa na shirika la misaada, au usaidizi wa kulipa kodi. Pesa zinazotolewa na marafiki au familia hazistahiki kuwa msaada; chanzo hiki cha usaidizi kinapaswa kuwekwa alama kama chaguo la #5.
2. Kukopa pesa kwa ajili ya chakula/na au pesa: Hii inaweza kujumuisha mikopo rasmi kutoka kwa taasisi ya fedha, deni lisilo rasmi na muuzaji mboga au mtoa huduma mwingine, au pesa taslimu zilizokopwa kutoka kwa marafiki au familia.
3. Kuuza mali: Chaguo hili linafaa kuchaguliwa ikiwa kaya imeuza mali katika muda wa miezi 3 iliyopita kwa madhumuni pekee ya kupata mapato (yaani, si kitu ambacho wangeuza kwa sababu hawakuhitaji tena).
4. Akiba ya awali: Kulingana na muda ambao kaya ilikuja katika nchi waliyotembea, bado wanaweza kutegemea akiba kutoka nchi ya asili. Ikiwa kaya imetegemea akiba ili kukidhi mahitaji ya kimsingi katika muda wa miezi 3 iliyopita, chaguo hili linafaa kuchaguliwa hata kama akiba imepungua kwa sasa; utarekodi mabadiliko haya katika akiba wakati mwingine utakapohoji kaya.
5. Pesa zinazotumwa/pesa taslimu/michango ya fadhili iliyotolewa na familia/ marafiki: Pesa zinazotumwa ni jumla ya pesa zinazotumwa kwa barua, kupitia uhamisho wa benki, kupitia watu binafsi, au mipango mingine ya uhamishaji pesa (ikijumuisha programu za simu, kama vile Mpesa, PayPal, Venmo, n.k.). Pesa zinazotumwa kwa kawaida hutoka kwa watu wanaoishi katika nchi nyingine. Kwa madhumuni ya chaguo hili la majibu, unapaswa pia kujumuisha pesa zozote ambazo kaya inapokea kutoka kwa familia au marafiki wa karibu. Kumbuka kuwa pesa zinazotumwa na zawadi hutofautiana na pesa zilizokopwa, kwani mpokeaji hatarajiwi kurejesha kiasi hicho. Michango ya fadhila kutoka kwa marafiki au familia, kama vile kukaa katika nyumba ya mtu mwingine, bila kodi, au michango ya chakula inapaswa kuhesabiwa katika chaguo hili pia.
6. Kazi: **Chaguo hili linafaa kuchaguliwa ikiwa kaya imejibu 2, 3, 4, au 5 kwa Kikoa cha 7.**

Mazungumzo yafuatayo yanatoa mfano wa jinsi ya kusimamia Kikoa cha 8.

Mfano

Mhojaji:

Sasa ningependa kukuuliza kuhusu miezi 3 iliyopita, na jinsi kaya yako inavyojitegemeza ili kukidhi mahitaji yake msingi. Nakumbuka ulitaja jambo fulani kuhusu msaada tulipojadili matumizi ya chakula hapo awali. Una vocha za chakula za UNCHR/WFP?

Mhojaji:

Sawa, na umelazimika kukopa pesa kutoka kwa marafiki au familia? Labda kulipa kodi ya nyumba? Au kulipia huduma za afya?

Mhojaji:

Kuna mtu yeyote katika kaya yako ambaye ameuza mali yoyote katika miezi 3 iliyopita ili kugharamia mahitaji msingi?

Mhojaji:

Kwa mfano, labda ulikuwa na televisheni au jiko ulilouza ili utumie pesa hizo kununua chakula?

Mhojaji:

Na, umechukua kutoka akiba yoyote katika miezi mitatu iliyopita?

Mhojaji:

Kuna mtu amekupa pesa ambazo hutakiwi kurejesha? Familia kutoka nyumbani, au marafiki? Hata marafiki walio hapa?

Mhojaji:

Naona; nasikitika kusikia hivyo.

Mhojiwa:

Ndiyo, tunayo kadi ya chakula kutoka UNCHR/WFP ambayo tunaitumia kununua chakula.

Mhojiwa:

Hapana, hatuwezi kukopa pesa kwa sababu hatuwezi kurejesha. Hakuna mtu ambaye anayeweza kutukopesha. Siwezi hata kuuliza.

Mhojiwa:

Unamaanisha nini?

Mhojiwa:

Oh, ninaona. Tuliua feni yetu mwezi uliopita ili kusaidia kulioa kodi ya nyumba.

Mhojiwa:

Hapana, hatuna akiba.

Mhojiwa:

Hapana, hakuna mtu mwenye pesa za kutupa.

[Mhojaji haulizi kuhusu #6 kwa sababu mhojiwa alionyesha kuwa alifanya kazi za muda za ujenzi katika Kikoa cha 7.]

Alama: 1, 3, na 6

Kikoa cha 9: Msaada

KIKOA CHA 9: MSAADA

Madhumuni: Ili kubaini ikiwa kaya inategemea msaada kugharamia mahitaji yoyote msingi.

Swali la kuongoza:

Je, umetegemea usaidizi kwa lolote kati ya yafuatayo katika miezi 3 iliyopita? [chagua nyingi kama zinavyotumika]:

0. Hakuna usaidizi
1. Chakula
2. Matumizi/Makazi
3. Huduma ya afya
4. Elimu (elimu ya msingi na/au sekondari)
5. Nyingine (jumuisha maelezo katika sehemu ya Maoni)

- Uliza kuhusu kila kipengee kwenye orodha.
- Angalia ufafanuzi wa 'msaada' hapa juu.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Madhumuni ya kikoa hiki ni kuamua kama kaya inategemea msaada ili kukidhi mahitaji yake yoyote msingi.

Katika SRI, neno 'msaada' inamaanisha usaidizi rasmi au msaada (fedha taslimu au fadhila) inayotolewa na shirika au taasisi nyingine rasmi (serikali, taasisi ya kidini, n.k.); chakula au pesa taslimu zinazopokelewa kutoka kwa wanafamilia au marafiki wa karibu hazipaswi kuzingatiwa kuwa 'msaada'.

Kikoa hiki kimewekwa alama sawa na Kikoa cha 8 kwa kuwa utateua chaguo nyingi kadri zinavyotumika kwa hali ya kaya. Unaweza kutambulisha kikoa kwa kuuliza, "Je, umetegemea msaada kwa lolote kati ya yafuatayo katika miezi 3 iliyopita?"

Unapaswa kumuuliza mhojiwa kuhusu kila hitaji msingi katika orodha, ingawa kama tayari umeshughulikia baadhi ya vipengele kwenye mijadala ya vikoa vya awali, huhitaji kuuliza tena. Chagua kila hitaji la msingi ambalo kaya imetumia msaada kulipia, sehemu au kamili, katika kipindi cha miezi 3 iliyopita.

- Chakula: Msaada wa chakula unajumuisha aina yoyote ya usaidizi wa chakula unaotolewa kutoka kwa serikali, mashirika ya kijamii, UNHCR, Mpango wa Chakula Duniani, taasisi za kidini au shirika lolote. Msaada huu unaweza tolewa kwa njia ya chakula halisi, kuponi/vocha za chakula, pesa taslimu ambazo zinaweza kutumika tu na mtoa huduma ya chakula, au msaada wa jumla wa pesa taslimu ambao kaya hutumia kwa chakula. Chakula au pesa taslimu kununua chakula kinachotolewa na marafiki au familia haihesabiwi kama msaada; vyanzo rasmi vya usaidizi pekee ndivyo vinavyotumika kwa swali hili.
- Kodi/matumizi: Msaada katika kategoria hii unaweza kujumuisha msaada wa pesa taslimu unaotolewa na shirika zitakazotumika kulipa nyumba, vocha ya kodi, malipo ya moja kwa moja kwa mwenye nyumba, au utoaji wa fadhila wa makao au makazi na shirika.
- Huduma ya afya: Msaada wa huduma ya afya unajumuisha huduma yoyote inayotolewa bila malipo na serikali, kliniki ya afya, shirika la mtaa, au taasisi nyingine yoyote ambayo haikuhitaji kaya kulipia huduma. Pia inajumuisha utunzaji ambao sio wa malipo yote lakini unafadhiliwa sehemu kubwa, na kuacha sehemu ndogo kwa kaya kulipa. Kaya inayopokea msaada wa pesa kutoka kwa UNHCR au shirika lingine, na kutumia msaada huu wa pesa kulipia huduma za afya, inapaswa pia kuzingatiwa kuwa imetumia msaada. Bima ya afya inayotolewa na serikali au taasisi nyingine yoyote haipaswi kuzingatiwa kama msaada.
- Elimu: Msaada wa elimu unaweza tolewa kwa njia ya usaidizi wa ada ya shule au gharama zingine zinazohusiana na shule (kama vile sare zinazohitajika au vitabu vya kiada). Tena, lazima msaada wa shule utoke kwa shirika rasmi ili kuhesabiwa katika kikoa hiki. Usaidizi au msaada wa kifedha unaotolewa kwa ajili ya elimu ya juu au shule ya ufundi haupaswi kuzingatiwa kwa chaguo hili la bidhaa.
- Other ____ (ni lazima kujumuisha maelezo): Iwapo mhojiwa anashiriki kwamba familia yake imetegemea usaidizi ili kukidhi mahitaji mengine ya kimsingi, kama vile usafiri, katika miezi 3 iliyopita, unapaswa pia kuteua chaguo la 5. Tafadhali kumbuka kuwa lazima utoe maelezo ya mahitaji ya msingi ambayo mteja alitumia usaidizi ili kuteua chaguo hili.
- 'Hakuna usaidizi': Ikiwa, baada ya kuuliza kuhusu kila hitaji msingi kwenye orodha, utagundua kuwa kaya haijategemea usaidizi kwa ajili ya mahitaji yoyote msingi, teua chaguo #0.

 Kidokezo muhimu: Baada ya kuweka majibu ya Kikoa cha 9, angalia ili kuhakikisha kuwa maelezo kuhusu usaidizi yanalingana kati ya Kikoa cha 8 na 9. Iwapo, kwa sababu fulani, ulikosa kujumuisha '1- Usaidizi' katika Kikoa cha 8 lakini kaya ikaripoti kupokea aina ya usaidizi katika Kikoa cha 9, rudi nyuma ili utie alama '1' katika Kikoa cha 8.

Kikoa cha 10: Deni

KIKOA CHA 10: DENI

Madhumuni: Ili kubaini ikiwa kaya imepata deni ili kukidhi mahitaji yoyote msingi.

Swali la kuongoza:

Je, kwa sasa una deni lolote (hata liwe dogo kiasi gani) kwa lolote kati ya yafuatayo? [chagua nyingi kama zinavyotumika]:

0. Hakuna deni
1. Chakula
2. Matumizi/Makazi
3. Huduma ya afya
4. Elimu (elimu ya msingi na sekondari)
5. Usafirishaji
6. Uwekezaji (jumuisha maelezo katika sehemu ya Maoni)

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

- Uliza kuhusu kila kipengee kwenye orodha.
- 'Uwekezaji' inarejelea mkopo unaochukuliwa ili kuboresha hali ya maisha ya mtu kwa muda mrefu, k.m. Kwa ajili ya biashara, elimu ya juu, nyumba au gari, nk.

Madhumuni ya kikoa hiki ni kutathmini kama kaya imepata deni lolote ambalo halijalipwa ili kukidhi mahitaji yake msingi, na pia kuelewa ni mahitaji gani msingi yanayofikiwa kwa sasa kwa kutumia pesa zilizokopwa. Kikoa hiki kimewekwa alama sawa na Kikoa cha 8 na 9 kwa kuwa utateua chaguo nyingi kadri zinavyotumika kwa hali ya kaya. **Ikiwa kaya haina deni lolote, unapaswa kuchagua jibu la chaguo la #0.** Unaweza kutumia swali lifuatalo la kuongoza ili kuanzisha mazungumzo: *"Je, kwa sasa una deni lolote (hata liwe dogo kiasi gani) kwa lolote kati ya yafuatayo [chagua nyingi kadiri utakavyohitajika]:"* Unapaswa **kumuuliza mhojiwa mahususi kuhusu kila kategoria, isipokuwa tayari umeshughulikia baadhi ya vipengee kwenye mijadala ya vikoa vya awali ambapo huhitajiki kuuliza tena.** Kaya inaweza kuwa haijakopa pesa kwa kuzingatia aina maalum, lakini unapaswa kumuuliza mhojiwa kufikiria kama wametumia mkopo ambao hawajalipwa kwa kila madhumuni.

Tafadhali pia zingatia yafuatayo unapoweka alama ya Kikoa cha 10:

- Ufafanuzi wa deni: Pesa zilizokopwa na zinazotarajiwa kurejeshwa (pamoja na au bila riba), hata iwe ni ndogo kiasi gani, zinapaswa kuzingatiwa kuwa deni. Madeni yanaweza kujumuisha mikopo rasmi inayochukuliwa kutoka kwa taasisi ya fedha na pia mikopo isiyo rasmi inayochukuliwa kutoka kwa rafiki au mkopo kutoka kwa muuzaji mboga wa mtaa.

- Chaguo la 6: Uwekezaji: Unapojadili kikoa hiki na mhojiwa, anaweza kushiriki kuwa kaya imechukua mkopo ili kuwekeza katika kiwango chao cha maisha. Kwa mfano, mhojiwa anaweza kuchukua mkopo kuwekeza katika biashara, elimu ya juu, rehani ya nyumba, mkopo wa gari, nk. Deni lolote la sasa linalomilikiwa na kaya ambalo limechukuliwa kuboresha hali ya maisha ya kaya, tofauti na deni ambalo limechukuliwa kwa ajili ya kuishi/kukidhi mahitaji msingi, linapaswa kuwekwa alama ndani ya Chaguo la 6. Kwa kuzingatia kwamba deni la uwekezaji linachukuliwa kama hatua ya kuboresha uwezo wa kujitegemea (kinyume na kuchukua deni ili kulipia mahitaji msingi), aina hii ya deni haitahesabiwa dhidi ya kaya wakati wa kuhesabu alama ya kikoa. Hata hivyo, bado inahimizwa kuweka alama wakati kaya ina mkopo kama huo ili kufuatilia maendeleo ya kaya baada ya muda. Kwa mfano, unaweza kupata kuwa ni muhimu kutathmini hali ya kaya kujitegemea miezi mitatu baada ya kurekodiwa kuwa wamechukua mkopo wa biashara.
- Chaguo la '0': Teua chaguo la jibu '0' ikiwa kaya kwa sasa haina deni lolote ambalo linadaiwa.

Kikoa cha 11: Akiba

KIKOA CHA 11: AKIBA

Madhumuni: Ili kubaini ikiwa kaya ina akiba yoyote ya sasa.

Swali la kuongoza:

Kwa sasa una pesa zozote ambazo umeweka akiba au kuweka kando, au mali unayoweza kuuza ikihitajika?

1. Hapana, hakuna akiba au mali zinazoweza kuuzwa
2. Ndiyo, lakini haitoshi kulipia gharama za mwezi mmoja (mahitaji msingi)
3. Ndiyo, inatosha kulipia gharama za mwezi mmoja (mahitaji msingi)
4. Ndiyo, inatosha kulipia gharama za mwezi mmoja (mahitaji msingi) pamoja na inatisha kununua mali, au kuwekeza tena katika biashara ya mtu, au kukabiliana na hali ya wastani ya kiafya.

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Kikoa hiki kinarekodi maelezo ya iwapo kaya ina akiba yoyote ya sasa. Ili kuanzisha mazungumzo kuhusu kuweka akiba, unaweza kumuuliza mhojiwa, "Je, kwa sasa una pesa zozote ulizohifadhi au kuweka kando, au mali unayoweza kuuza ikihitajika?"

Swali hili ni la moja kwa moja na halitahitaji uchunguzi zaidi. Hata hivyo, unapaswa kuwa na uhakika wa kumkumbusha mhojiwa kwamba akiba inaweza kujumuisha pesa zinazowekwa kando kupitia mbinu mbalimbali, ikiwemo taasisi rasmi, sanduku lililo chini ya kitanda au akaunti za akiba za kikundi zisizo rasmi, miongoni mwa zingine.

Kumbuka, mali au uwekezaji mwingine (kama vile vifaa vya nyumbani, vifaa, orodha, n.k.) ambazo kaya zinaweza kuuza katika hali ya dharura, zinaweza pia kuzingatiwa kuwa akiba.

Kikoa cha 12: Mtaji wa Jamii

Madhumuni ya kikoa hiki ni kuelewa mitandao ya usaidizi na mahusiano ya kaya na njia ambazo zinaweza kusaidia kuimarisha hali ya maisha ya kaya. Ili kuripoti vipimo tofauti vya mtaji wa kijamii, kikoa hiki kimegawanywa katika vikoa viwili vidogo.

Kikoa cha 12a: Mtaji wa kijamii wa kifedha

KIKOA CHA 12A: MTAJI WA KIJAMII WA KIFEDHA

Madhumuni: Ili kubaini mitandao ya kifedha inayopatikana kwa kaya.

Swali la kuongoza:

Ikiwa mtu katika kaya yako angepatwa na hali ya dharura, unawajua watu ambao wangeweza kukopesha pesa ili kulipia gharama husika?

1. Hajui mtu ambaye angeweza kukopesha pesa
2. Anajua mtu/ana usaidizi wa jamii ambao unaweza kukopesha pesa

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Jibu kwa mwanafamilia aliyepata alama za juu zaidi.

Madhumuni ya kikoa hiki kidogo ni kuelewa mitandao ya usaidizi wa kifedha wa kaya na mahusiano. Hasa, kikoa hiki husaidia kutathmini kama kaya ina mitandao ambayo inaweza kukopesha pesa. **Kwa kikoa hiki kidogo, unapaswa kuuliza swali la kuongoza lililotolewa katika nukuu ya zana:** "Ikiwa mtu katika kaya yako angepatwa na hali ya dharura, unawajua watu ambao wangeweza kukopesha pesa ili kulipia gharama husika?"

Ni muhimu kumkumbusha mhojiwa kuwa hili ni swali lisilo na uhakika; humuulizi mhojiwa kama amewahi kukopa pesa kutoka kwa mtu mwingine, bali kama kuna mtu kama huyo au jumuiya ipo ambayo angeweza kuitegemea. Baada ya kuuliza swali la awali kutoka hapa juu, unaweza kuhitaji kumchunguza mhojiwa ili kuzingatia mitandao yote inayowezekana ambayo inaweza kumkopesha pesa kwa dharura. Kwa mfano, ikiwa mhojiwa atajibu mara moja kwamba hajui watu kama hao, unaweza kuchunguza kwa kuuliza, “Na familia yoyote? Majirani? Labda marafiki wowote kwenye mtaa mwingine? Mchungaji wako au jumuiya ya kidini?” Zaidi ya hayo, hakikisha kuwa umeuliza kuhusu watu ambao wanaweza kuwa wamerejelewa katika mijadala katika vikoa vya awali. Kwa mfano, katika Kikoa cha 1a, mhojiwa anaweza kuwa alitaja kuwa kaya yake ilikaa bila kulipa kodi na mwanamke waliyekutana naye sokoni. Unapouliza swali la Kikoa cha 12a, unaweza kumuuliza mhojiwa, “Na vipi kuhusu mwanamke aliyekuruhusu mkae nyumbani kwake? Unafikiri ataweza kukukopesha pesa katika hali ya dharura?”

 Kumbuka kwamba kikoa hiki kinafaa kuwekwa alama kulingana na mwanafamilia aliye na alama za juu. Iwapo ni mwanafamilia mmoja pekee aliye na mtu ambaye anaweza kumwendea wakati wa dharura, chaguo la 2 linafaa kuchaguliwa.

Kikoa cha 12b: Mtaji wa Kijamii wa Uhusiano

KIKOA CHA 12B: MTAJI WA KIJAMII WA UHUSIANO

Madhumuni: Ili kubaini mitandao na uhusiano unaopatikana kwa kaya.

Uliza maswali mawili:

Je, kuna watu ambao wewe au wanakaya wako huomba ushauri na/au maelezo?

Je, kuna watu wanaokuomba au wanafamilia wako ushauri na/au maelezo?

0. Hakuna
1. Wanakaya huwaomba wengine ushauri/maelezo PEKEE
2. Watu huwaomba wanakaya ushauri/maelezo PEKEE
3. Zote mbili 1 na 2

Jumuisha maoni yoyote muhimu hapa:

Kwa ‘watu’ tunamaanisha marafiki, familia, majirani n.k lakini sio taasisi au mashirika.

Madhumuni ya kikoa hiki kidogo ni kuelewa mtandao wa mtaji wa kijamii wa kaya. **Hiki ndicho kikoa pekee ambacho kina maswali mawili za kuongoza na unapaswa kuyauliza yote.** “Kuna watu ambao wewe au wanakaya wengine huenda kwao kupata ushauri na/au maelezo? Je, kuna watu wanaokuja kwako au wanakaya wengine kupata ushauri na/au maelezo?” Hata hivyo, unaweza kusubiri jibu la swali la kwanza kabla ya kuuliza la pili. Ikiwa mhojiwa anaonyesha kuwa hana mtu wa kumgeukia kupata ushauri na hakuna anayemuuliza ushauri pia, utachagua chaguo la 0.

Wateja wanaweza kuomba ufafanuzi kama vile “ushauri au maelezo ya aina gani?” Unaweza kutoa mifano inayohusiana na eneo lako. Hizi zinaweza kuwa, kwa mfano, maelezo kuhusu nafasi za kazi, au mahali pa kufanya ununuzi ili kupata bei nzuri zaidi, au ni maeneo ya kuepuka ambayo yanaweza kuwa si salama, au mashirika yanayotoa usaidizi, n.k. Kimsingi, kikoa hiki kinalenga kutathmini ikiwa wateja “wako peke yao” (wametengwa na jumuiya zinazowazunguka) au wameunganishwa kupitia mitandao ya uaminifu, urafiki, au ujirani katika njia zinazowapa mtaji wa kijamii ambazo zinaweza kusaidia kuboresha hali zao za maisha.

SEHEMU YA 3

MASWALI WAZI

Maisha ya wakimbizi ni duni na magumu, na sio maelezo yote muhimu yanaweza kurekodiwa ndani ya vikoa vya SRI.

Sehemu ya 3 inampa mhojiwa fursa ya kushiriki maoni au maelezo yoyote muhimu ambayo zana inaweza kukosa, hasa inapohusiana na njia yao ya kujitegemea.

Unaweza kumuuliza mhojiwa, *"Je, una kitu kingine chochote unachotaka kushiriki?"* au *"Je, kuna jambo ambalo nilipaswa kukuuliza ambalo sijakuuliza?"* Mpe mhojiwa muda wa kutosha wa kuhisi amesikilizwa na kusema maswala yoyote ambayo anaweza kuwa nayo. Unaweza kumsaidia mhojiwa kuhisi amesikilizwa kwa kuuliza, *"Je, kuna chochote ambacho kitakusaidia wewe*

na kaya yako kufikia kujitegemea?" Wakati wa sehemu hii ya mahojiano, unaweza pia kujadili marejeleo yoyote unayotaka kushiriki na mhojiwa na pia kuratibu ziara zozote za ufuatiliaji ambazo shirika lako linaweza kutoa. Unaweza pia kuwashukuru wahojiwa kwa muda wao. Sehemu ya 3 inakamilisha mwingiliano wako na mteja.

SEHEMU YA 4

TATHMINI YA MHOJAJI

Sehemu ya mwisho ya SRI, Sehemu ya 4, inafaa kukamilishwa na wewe *baada* ya mahojiano; hukamilishi sehemu hii ya zana kwa kushirikiana na mhojiwa.

Unapojibu maswali haya, unapaswa kuzingatia sio tu majibu uliyoandika kwa maswali katika Sehemu ya 1 na 2, lakini pia uchunguzi wako wakati wa mahojiano na maoni yako kwa ujumla kutokana na kuingiliana na mhojiwa. Ni muhimu kutambua kwamba majibu unayotoa katika Sehemu ya 4 haya hesabiki kwenye alama ya Kielezo cha Kujitegemea cha kaya. Badala yake, maswali katika Sehemu ya 4 yanaweza kutumiwa na (i) shirika lako, kutoa tathmini ya ubora zaidi ya kaya kujitegemea na; (ii) RSRI, kwa upana zaidi, kuchunguza uhalali wa ubashiri wa SRI.

Sehemu ya 4a

Sehemu ya 4a inakuruhusu, mhojiwa, kutoa madokezo yanayoelezea mada zingine zozote zilizoibuka wakati wa mahojiano lakini hazikurekodiwa katika sehemu za awali za zana. Kumbuka kwamba madokezo haya yanaweza kutumika kusaidia kuongoza ushiriki wa shirika lako na wanafamilia na kurejelea wakati ufuatiliaji wa SRI .

Sehemu ya 4b

Sehemu ya 4c inatoa nafasi ya kufanya muhtasari wa mahitaji yoyote muhimu ya kaya yaliyotambuliwa wakati wa mahojiano, pamoja na maelezo ya kina kuhusu rufaa zinazofaa utakazotoa kwa kaya. Kama ukumbusho, kadri uwezavyo, **unapaswa kuwa na njia za uelekezaji zilizelezwa wazi, zinazofaa na zinazotegemeka zilizowekwa kwa huduma zinazopatikana katika eneo lako kabla ya kusimamia zana hii.**

Maeneo ambayo unaweza kuhitaji kutoa marejeleo yanaweza

kujumuisha (lakini sio tu kwa): msaada wa chakula, ufikiaji au usaidizi wa elimu, usaidizi wa huduma ya afya, usaidizi wa kisaikolojia, masuala yanayohusu ulinzi na mahitaji ya kisheria. Ingawa si huduma hizi zote zitapatikana kwa urahisi katika maeneo yote, jitihada zinapaswa kufanywa kuwaunganisha wahojiwa na huduma zinazofaa wakati wowote inapowezekana.

Moja ya malengo ya msingi ya SRI ni kutoa kipimo cha kujitegemea ambacho kinaweza kufuatiliwa baada ya muda. Alama hii ya SRI imetolewa kutoka Sehemu ya 2 ya zana na inaashiria kiwango cha kaya cha kujitegemea wakati wa mahojiano.

Baada ya kufanya majaribio ya SRI nchini Jordan, Kenya, na Mexico, timu ya RSRI ilitumia data ya majaribio, uzoefu wa ndani, na muundo wa zana yenyewe, ili kuunda mfumo thabiti wa kuweka alama (ona Kiambatisho A).

Mfumo huu hutoa alama mahususi za kikoa na alama ya jumla ya kujitegemea ambayo inahesabiwa kutoka kwa vikoa vyote kumi na viwili. Kila kikoa, na Sehemu ya 2 kwa ujumla, hupewa alama ya mwisho kutoka 1 hadi 5, ambapo alama ya juu huashiria kujitegemea

zaidi. Kiolezo cha kuweka alama kimetolewa kwa mashirika yanayotumia karatasi na kalamu ili kudhibiti zana (tazama Kiambatisho A), lakini hesabu za msingi za kiolezo hupangwa kiotomatiki katika matoleo ya kidijitali ya zana. Inashauriwa sana kutumia toleo la kidijitali la zana ikiwezekana. Watumiaji watapata changamoto kupata alama za SRI wenyewe kwani vikoa tofauti hupata alama kwa kutumia mbinu tofauti na matokeo ya mwisho ya jumla katika vikoa mbalimbali katika njia tofauti.

MAZOEZI

Matukio ya Mazoezi	55
Kushiriki na Kikundi	55
Kushiriki katika Jozi na "Polisi wa Uchunguzi	55
Kupima Maarifa	56

Sasa kwa kuwa umesoma Mwongozo wa Mtumiaji na una ufahamu wa awali wa SRI, ni wakati wa kutumia ujuzi huo! Mashirika yanayotumia SRI yanapata mafanikio zaidi katika kutumia SRI na wateja yanapotumia angalau siku 2-3 kufanya mazoezi miongoni mwa wafanyakazi. Mbinu za kufanya mazoezi zinazofanya kazi vyema kwa baadhi ya mashirika huenda zisifae timu yako, lakini majaribio ya hapo awali yameonyesha mbinu zifuatazo kuwa ya manufaa katika kuwa na ustadi wa usimamizi wa SRI:

Matukio ya Mazoezi

Kama hatua ya kwanza ya kujifahamisha zaidi na vikoa vya SRI na majibu anuwai, tunapendekeza kusoma katika mifano ya kaya mbili zilizofafanuliwa katika Kiambatisho B. Kila mhojiwaji anayefunzwa anapaswa kusoma kila moja ya mifano miwili na kuchagua majibu kwa vikoa katika Sehemu ya II ya SRI, kama wanavyoona inafaa. Wahojiwa wanapaswa kuhakikisha kuandika madokezo wakati wa mchakato huu, wakiandika vikoa vyovyote ambavyo hawakuwa na uhakika nazo katika uteuzi wao wa chaguo la majibu. Kisha, wahojaji wote wanapaswa kuja pamoja na kujadili hali na chaguo za majibu (angalia Kiambatisho C kwa majibu), kuimarisha zaidi ufahamu wa timu wa vikoa na tofauti ndogo katika majibu.

Kushiriki na Kikundi

Kisha, chagua watu wawili wa kujitolea kutenda kama mhojaji na mteja. Watu wawili waliojitolea watasimama mbele ya wafanyakazi wengine na kuigiza katika mahojiano ya mfano. Ili kufanya

zoezi liwe la kweli iwezekanavyo, mfanyakazi anayetenda kama mteja anapaswa kuwa na mteja halisi akilini anapojibu maswali. Mara kadhaa za kwanza shirika lako linajaribu zoezi hili, waruhusu wafanyakazi kukatiza na kuuliza maswali kila inapohitajika; himiza wafanyakazi kutoa mapendekezo kwa ajili ya uchunguzi wa ziada au njia mbadala za kuuliza maswali. Mara ya tatu na ya nne ya kufanya zoezi hili, wafanyakazi wote wawe na maswali yao ya kujadili hadi mwisho wa mahojiano. Wakati wa majadiliano, onyesha fursa zilizokosa za uchunguzi zaidi, matukio ya uchunguzi mwingi, na vikoa vyovyote ambavyo bado havijafahamika.

Kushiriki katika Jozi na “Polisi wa Uchunguzi”

Kisha, wafanye wafanyakazi wako wagawanywe katika vikundi vya watu watatu na mchukue zamu ya kuigiza mahojiano na wafanyakazi wawili kwa wakati mmoja. Wakati mtu mmoja anafanya kama mhojaji, na mtu mmoja anafanya kama mteja, ruhusu mwanachama wa tatu wa kila kikundi

awe “polisi wa uchunguzi”. Mojawapo ya misingi ya kufanya mahojiano ya SRI yaendeshwe vizuri ni ustadi wa uchunguzi; lazima wahojiwa wahisi sawa kuuliza maelezo inapohitajika na pia kujua wakati maelezo ya kutosha yamekusanywa ili kujibu kikoa na kuacha kuchunguza. Polisi wa uchunguzi wanapaswa kuchunguza mahojiano ya mazoezi na kuingilia kati anapohisi kwamba uchunguzi wa ziada unahitajika, kwamba mhojaji hahitaji kuendelea kuchunguza, au kwamba kuna uchunguzi bora zaidi ambao unaweza kutumika katika eneo fulani. Ruhusu kila

mtu achukue zamu ya kila mojawapo ya majukumu matatu hadi kila mtu ahisi sawa katika uchunguzi wa ufanisi.

Kupima Maarifa

Kiambatisho B yanatoa mahojiano yaliyochochewa ambayo mtu anaweza kukutana nayo wakati wa kutumia SRI na wateja. Wafanyakazi wanapaswa kusoma nakala na kufanya mazoezi ya kujaza SRI kwa kaya hizi za mfano. Majibu msingi, pamoja na maelezo, yametolewa katika Kiambatisho C.

RASILIMALI ZA ZIADA

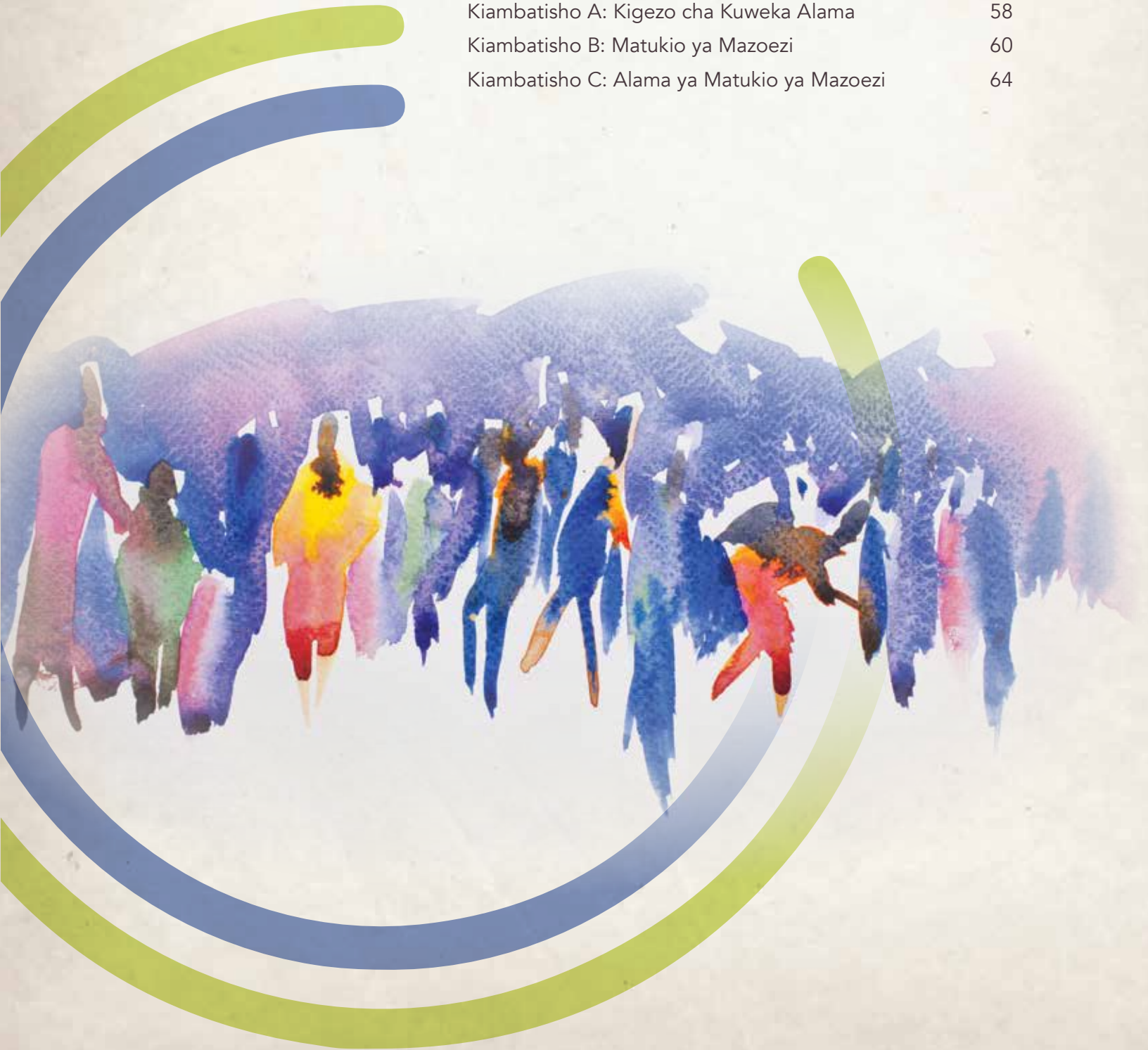
Kupata maelezo zaidi kuhusu Mpango wa Wakimbizi Kujitegemea, tembelea <https://www.refugeeselfreliance.org/>

Kwa maswali au maoni kuhusu matumizi ya SRI, tafadhali wasiliana na betterlivesnow@refugepoint.org

Kwa mwongozo wa kufanya kazi na idadi ya wakimbizi, pamoja na vikundi vidogo vya wakimbizi vilivyo hatarini, tafadhali tembelea <https://www.unhcr.org/en-us/resources-and-publications.html> kwa rasilimali.

VIAMBATISHO

Kiambatisho A: Kigezo cha Kuweka Alama	58
Kiambatisho B: Matukio ya Mazoezi	60
Kiambatisho C: Alama ya Matukio ya Mazoezi	64

KIAMBATISHO KIGEZO CHA KUWEKA ALAMA

Kufuatia hesabu ya alama zote za kikoa (ona kielelezo hapa chini), alama ya mwisho ya jumla ya SRI itahesabiwa. Kwanza, viko vya vyote vilivyo na alama, bila kujumuisha viko vya 2, 5, na 9 (Chakula, Hali ya Afya na Usaidizi), vitakadiriwa kwa pamoja. Kisha, viwango vifuatavyo vitatolewa kutoka kwa wastani huu kama ifuatavyo:

Kikoa cha 2: $\text{Ondoa } (5 - \text{alama2}) * 0.15$

Kikoa cha 5: $\text{Ondoa } (3 - \text{alama5}) * 0.1$

Kikoa cha 9: $\text{Ondoa } (5 - \text{alama9}) * 0.2$

Hatimaye, alama za mwisho chini ya 1 na zaidi ya 5 zitarekodiwa kama 1 na 5, mtawalia.

a b c d e f g h i j k l

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
Kikoa	Nakili majibu kutoka kwa zana			Mafunzo	Weka alama	Mafunzo	Thamani	Mafunzo	Alama ya mwisho ya kikoa		
Makazi	1a		Kipengee #			=E2	----->				
Kodi	1b	Je, alama imetoka kwa zana ya 4? Ikiwa ndiyo, ruka kikoa kilichosalia	Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 3 '3' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Chakula	2		Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 2 '3' = 3 '4' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	Tumia katika L16				
Elimu	3	Je, alama imetoka kwa zana ya 0? Ikiwa ndiyo, ruka kikoa kilichosalia	Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 3 '3' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Huduma ya afya	4	Je, alama imetoka kwa zana ya 0? Ikiwa ndiyo, ruka kikoa kilichosalia	Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 3 '3' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Hali ya Afya	5		Kipengee #			=E6	----->	Tumia katika L16			
Usalama	6		Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 3 '3' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Ajira	7		Kipengee #			=E8	----->				
Rasilimali za kifedha	8		Kipengee #	- IKIWA '6' haijachaguliwa, basi alama ni '1' - IKIWA '6' imechaguliwa NA chaguo lingine lolote limechaguliwa, basi alama ni '3' - IKIWA '6' ndio chaguo pekee lililochaguliwa, basi alama ni '5'		=E9	----->				
Msaada	9		Hesabu ya vipengee		Vipengee 3 au 4 = 1 Vipengee 2 = 2 Kipengee 1 = 3 Vipengee 0 = 5	=Mabadiiiko ya majibu	Tumia katika L16				
Deni	10		Hesabu ya vipengee (ukiondoa chaguo la 6)		Vipengee 4 au 5 = 1 Vipengee 2 au 3 = 2 Kipengee 1 = 3 Vipengee 0 = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Akiba	11		Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 3 '3' = 4 '4' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
Mtaji wa Jamii	12a		Kipengee #		Jibu '1' = Alama ya 1 '2' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
	12b		Kipengee #		Jibu '0' = Alama ya 1 '1' = 3 '2' = 3 '3' = 5	=Mabadiiiko ya majibu	----->				
						Jumla ya alama/itadi zilizopatikana za vikoa:			(5-alama2)*0.15 (3-alama5)*0.1 (5-alama9)*0.2		Rekodi upya <1 = 1 Rekodi upya > 5 = 5

Alama ya mwisho ya SRI:

KIAMBATISHO B MATUKIO YA MAZOEZI

Tukio la #1: Celestin

“Mojawapo ya sehemu mbaya zaidi ya kuwa mkimbizi hapa ni kujaribu kuwatafutia watoto wangu shule. Tuna watoto wanne ambao wanapaswa kuwa shuleni. Wavulana wawili wanahudhuria, lakini wasichana hawahudhuri kwa sababu sina pesa za ada. Huduma za afya pia zinatusumbua siku hizi. Nina ugonjwa wa mapafu na siwezi kupata pesa za kutosha kuona mtaalamu. Hata hivyo, mke wangu alihitaji kuondolewa kibole chake hospitalini mwezi uliopita, na niliweza kukopa pesa ili kumtunza na kuzilipa baadaye.

Angalau sote tuko sawa kufanya kazi. Binti wangu, mke wangu, na mimi, sote tunatumia sehemu ya siku kuuza pipi na peremende kwenye taa za barabarani.

Kwetu sisi, chaguo letu bora zaidi sasa ni kufanya kazi ndogo kupata pesa taslimu, kwa kuwa haionekani kwa jamii na haitufanyi kuhisi tuko katika hatari ya kuibiwa. Iwapo tulikuwa na biashara kubwa zaidi au watu walifikiri tunapata pesa, tungeogopa kuvunjiwa nyumba kwa sababu mtaa wetu ni hatari na kuna uvunjaji wakati wote.

Tunaishi kwenye nyumba ndogo iliyotengenezwa na chuma. Unaweza kuona kwamba ni ndogo sana kwetu sote sita na mlango hata haufungi vizuri. Kila mwezi ninajitahidi sana kulipa kodi kwa mtu aliyetukodisha eneo hili ambalo nilijenga makazi. Nadhani nimekosa malipo ya kodi mara mbili katika miezi mitatu iliyopita, ingawa hatimaye nililipa madeni niliyodaiwa. Jana tulipika milo miwili. Tulikunywa uji asubuhi na maharagwe na ugali (unga wa mahindi) jioni, sio kama tulivyokuwa tukila hapo awali lakini inatosha.

Kama nilivyosema, chanzo chetu pekee cha mapato ni kuuza pipi kwenye taa za trafiki. Tunafanya hivi karibu kila siku isipokuwa Jumapili, tunaenda kanisani. Haturuhusiwi kufanya hivyo na tutakuwa mashakani ikiwa tutakamatwa tukifanya kazi bila kibali, kwa hivyo tunajaribu kuzunguka kutoka eneo moja kwenda lingine ili tusishikwe.

Ili kufidia mahitaji yetu ya kimsingi, tunapata pesa kidogo kutoka kwa kazi. Pia tunapata mgao wa chakula wa UNHCR. Wakati mwingine wakati hii haitoshi, huwa naenda kukopa na kisha narejesha. Hata hivyo, sijalazimika kufanya hivi kwa zaidi ya mwaka mmoja. Mashirika ya misaada yanatusaidia sana. Kawaida sisi hutafuta tu njia ya kutonunua vitu ambavyo hatuwezi kumudu. Miezi mingi, hatuna vya kutosha vya kujikimu.

Silipii maji au umeme kwenye makazi yangu, kwa hivyo hilo ni jambo ambalo sihitaji kuwa na wasiwasi nalo sana. Sina akiba yoyote. Hatuna mali yoyote ndani ya nyumba ambayo inaweza kuuzwa ili tupate pesa nzuri. Kwa hivyo, tuna wasiwasi wa kile ambacho tungefanya ikiwa tungepata hali ya dharura. Niliweza kupata mkopo mwezi mmoja uliopita ili kulipa gharama za hospitali, lakini hakuna uwezekano kwamba naweza kufanya hivyo tena kwa sababu nilifanya mkopaji ahangaika kupata pesa zake, ingawa hatimaye nilimlipa ili tusiwe na deni lolote kwa mtu yeyote.

Kama nilivyosema, sisi ni watu wapya katika kitongoji hiki. Kwa sababu hapa ni hatari na hatuko karibu na mtu yeyote, huwa nawaambia familia yangu wasizungumze na yeyote. Hatujui ni nani tunayeweza kumwamini ili atusaidie kutatua matatizo yetu. Labda baada ya kukaa hapa kwa muda mrefu tutapata marafiki, lakini sio sasa.

Tukio la #2: Malik

“Mke wangu na mtoto wetu ambaye ana umri wa miaka saba wanakaa kwenye chumba cha nyuma cha duka ambalo ninakodisha. Kwa sababu tunapaswa kulipa kodi ya duka, hatuna mahali pengine pa kulala. Ni mbaya kwa sababu hakuna choo au maji ya mfereji, kwa hivyo tunapaswa kutumia vifaa vilivyo kwenye nyumba ya jirani.

Angalau ninaweza kulipa kodi inayohitajika kwa duka kila mwezi. Nina wasiwasi kwamba mwenye nyumba akijua kwamba tunalala hapa anaweza kutufukuza, lakini kwa sasa ninaweza kukidhi mahitaji ya kodi. Tunahofia usalama wa hapa kwa ujumla. Kwa kuwa katika nchi hii mkimbizi haruhusiwi kuwa na nyumba ya kukodisha, tulikodisha duka hili kupitia wakala wa mtaa ambaye hukodisha maeneo kwa wakimbizi. Hata hivyo, wakati mwingine anasema kwamba atawaita polisi wa uhamiaji ikiwa hatutampatia pesa za ziada na hatuhisi kama tuna haki ya kusema hapana. Pia nyakati fulani huwatumia watu dukani kuchukua vitu bure kutoka kwetu, na hututisha ikiwa tutakataa.

Jana tulikula chakula cha jioni tu. Katika mwezi uliopita, tuliweza kula mara mbili kwa siku, lakini jana tulikula chakula cha jioni pekee. Kila mwezi shirika la hisani hutupatia mgao wa chakula kikavu, ambayo ni msaada mkubwa.

Mapema mwaka huu nilisikia redioni kuwa sheria ni kwamba watoto wenye umri wa zaidi ya miaka mitano wanatakiwa kusoma elimu ya msingi bila malipo, lakini nilipomleta mwanangu shuleni, Mwalimu Mkuu aliomba rushwa ili aweze kumuandikisha. Sikuweza kulipa hiyo na hivyo mtoto wangu hajawahi kwenda shuleni ingawa katika umri wake anapaswa kwenda.

Suala moja kubwa hapa ni kupata huduma za afya, hasa kwa mke wangu. Mke wangu ana ugonjwa wa kisukari na hadi sasa bado hajaweza kupata dawa anazohitaji. Kwa mwanangu na mimi, hatujapata matatizo yoyote ya kiafya ambayo ilihitaji utunzaji. Ninafanya kazi na ninahisi sawa kuifanya. Mke wangu anahisi mchovu wakati wote na wakati mwingine anasema ana huzuni sana kutoka kitandani. Kwa hivyo hana uwezo wa kufanya mengi kusaidia kwenye duka siku hizi. Ninafanya kazi kila siku. Sina hakika nitaweza kwa muda gani kwa sababu wakimbizi hapa hawaruhusiwi kuwa na vibali vya kufanya kazi kwa hivyo shughuli hizi haziruhusiwi. Nitaendelea kuzifanya kila siku, hata hivyo, hadi mtu anizuie kwa sababu hii ndio njia yetu pekee ya kupata pesa na kuishi hapa.

Kama nilivyosema, tunapokea mgao wa chakula kikavu kila mwezi kutoka kwa shirika la usaidizi, na zaidi ya hayo ninaweza kununua vitu vidogo tunavyohitaji nikitumia pesa ninazopata kwa kuuza bidhaa dukani. Pia niliua baiskeli niliyokuja nayo kumnunulia mwanangu nguo mwezi uliopita.

Kwa sasa angalau sina deni. Ni lazima nilipe kodi ya nyumba kila mwezi na ninunue kila kitu tunachohitaji, lakini hatukopeshi pesa kufanya hivyo. Sipati kiasi cha kutosha kuweka akiba ya chochote, na niliua mali yetu kuu, baiskeli, ambayo nilikuambia kuihusu, mwezi uliopita, ili kugharamia mahitaji yetu msingi.

Ikiwa sikuweza kukidhi mahitaji yetu, sijui ningefanya nini. Hakuna mtu kutoka nyumbani anayeweza kututumia pesa yoyote. Nafikiri hivyo kwa sababu nina duka, kama ningekuwa na hali ya dharura, ningeweza kupata mkopo kutoka kwa chama cha wakimbizi kilichoanzishwa. Siwezi kujaribu isipokuwa iwe ni suala la maisha au kifo ingawa. Chama cha wakimbizi ni msaada kwangu. Wana mikutano na hutoa ushauri na ninajulikana kwao. Zaidi ya hayo, kuna kikundi cha WhatsApp tunachotumia kupata maelezo ya usalama na kufahamishana wakati usaidizi mpya unapatikana.

KIAMBATISHO ALAMA YA MATUKIO YA MAZOEZI

Kitufe cha Kujibu:

Tukio la #1:

1a: 2

1b: 1

2: 4

3: 2

4: 2

5: 3

6: 2

7: 4

8: 1, 2, 6

9: 1

10: 0

11: 1

12a: 1

12b: 0

Tukio la #2:

1a: 2

1b: 3

2: 3

3: 1

4: 1

5: 1

6: 2

7: 4

8: 1, 3, 6

9: 1

10: 0

11: 1

12a: 2

12b: 3

Refugee
SELF-RELIANCE
Initiative